

Wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania „Zrozumieć przeszłość” historii dla klasy 4 liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres rozszerzony

Tytuł rozdziału/lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
I. II wojna światowa						
Napaść III Rzeszy na Polskę	<ul style="list-style-type: none"> • Plany wojenne Rzeszy • Armia polska • Niemieckie plany wojny błyskawicznej • Wybuch wojny • Bitwa graniczna • Utrata linii wielkich rzek • Bitwa nad Bzurą • Postawa aliantów 	<p>– stosuje pojęcia: <i>plan operacyjny „Zachód”, wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), bitwa graniczna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: atak III Rzeszy na Polskę (1 IX 1939), bitwę graniczną (1–3 IX 1939)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: obronę polskiej placówki wojskowej na Westerplatte (1–7 IX 1939), bitwy pod Wizną (8–10 IX 1939) i nad Bzurą (9–22 IX 1939)</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Winstona Churchilla, Edwarda Rydza-Śmigłego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała wojna błyskawiczna</p> <p>– przedstawia wydarzenia, które rozpoczęły II wojnę światową</p> <p>– wymienia kluczowe bitwy wojny obronnej Polski i wyjaśnia ich</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>dziwna wojna (wojna siedząca), dywersja, V kolumna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: bitwy pod Mokrą (1 IX 1939) i pod Mławą (1–3 IX 1939), wypowiedzenie wojny Niemcom przez Wielką Brytanię i Francję (3 IX 1939)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: miejsca głównych walk podczas bitwy granicznej</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni główne kierunki natarcia wojsk niemieckich na Polskę</p> <p>– identyfikuje postać Władysława Raginisa</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał plan operacyjny „Zachód”</p> <p>– przedstawia stan organizacji i uzbrojenia polskiej armii w przededniu II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla społeczeństwa</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Fall Weiss, prowokacja gliwicka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: prowokację gliwicką (31 VIII 1939), szarżę pod Krojantami (1 IX 1939), tajną konferencję w Abbeville (12 IX 1939)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwy pod Piotrkowem Trybunalskim i Tomaszowem Mazowieckim (4–7 IX 1939)</p> <p>– identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Heinza Guderiana, Reinharda Heydricha, Juliusza Rómmla, Antoniego Szyllinga, Tadeusza Kutrzeby, Neville’a Chamberlaina</p> <p>– charakteryzuje polski plan wojny z Niemcami</p> <p>– omawia taktyczne założenia „Fall Weiss”</p> <p>– porównuje stosunek sił i uzbrojenia armii polskiej i niemieckiej</p>	<p>– lokalizuje w czasie: „krwawą niedzielę” w Bydgoszczy (3 IX 1939)</p> <p>– identyfikuje postać Waleriana Czumy</p> <p>– przedstawia sytuację międzynarodową Polski przed wybuchem wojny</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla dalszej walki miała utrata linii wielkich rzek przez wojska polskie</p>	<p>– ocenia polską koncepcję obrony w 1939 r.</p> <p>– ocenia postawę polskich żołnierzy w walce z siłami III Rzeszy</p> <p>– ocenia postawę Wielkiej Brytanii i Francji wobec wojny obronnej Polski</p> <p>– ocenia postawę Naczelnego Dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej</p>

		znaczenie dla kampanii wrześniowej	<p>polskiego miała obrona Westerplatte</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg tzw. bitwy granicznej – wyjaśnia przyczyny sukcesów wojsk niemieckich w walce z Polakami 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia działania dywersyjne przeprowadzone przez Niemców przed wybuchem wojny – omawia okoliczności, w jakich doszło do bitwy nad Bzurą – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wojska polskie utraciły linię wielkich rzek – omawia politykę sojuszników Polski w czasie trwania wojny obronnej 		
Agresja sowiecka i koniec walk	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja militarna w połowie września • Atak wojsk sowieckich • Ewakuacja władz • Walki z Armią Czerwoną • Ostatnie walki • Bilans września 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: agresję ZSRS na Polskę (17 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Kockiem (2–6 X 1939) – identyfikuje postacie: Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu walk we wrześniu 1939 r. miała obrona Warszawy – przedstawia bilans wojny obronnej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: ewakuację władz polskich do Rumunii (17/18 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: obronę Wizny (7–10 IX 1939), obronę Warszawy (8–28 IX 1939) – identyfikuje postacie: Stefana Starzyńskiego, Franciszka Kleeberga, Władysława Raginisa – określa, jakie wspólne cele łączyły Niemcy i ZSRR w 1939 r. – omawia przebieg walk wojsk polskich z Armią Czerwoną – przedstawia postawę wojsk niemieckich i sowieckich wobec polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>przedmoście rumuńskie</i> – lokalizuje w czasie: decyzję władz polskich o opuszczeniu Warszawy (6/7 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Kępę Oksywską (1–19 IX 1939), obronę Lwowa (12–22 IX 1939), obronę Grodna (20–22 IX 1939), bitwę pod Tomaszowem Lubelskim (17–26 IX 1939), kapitulację Helu (2 X 1939) – identyfikuje postacie: Juliusza Rómmla, Józefa Unruga, Stanisława Dąbka – wyjaśnia, jakie wydarzenia zadecydowały o 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Szackiem (28–29 IX 1939) – identyfikuje postacie: Wacława Grzybowskiego, Nikodema Sulika, Wilhelma Orlika-Rückemanna, Tadeusza Piaskora, Czesława Langnera, Zbigniewa Przybylskiego, Wacława Jana Przeździeckiego – omawia główne założenia koncepcji przedmościa rumuńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej – ocenia kampanię wrześniową

			<p>jeńców i ludności cywilnej</p> <p>– omawia przyczyny klęski wojsk polskich w walkach we wrześniu 1939 r.</p>	<p>opuszczeniu kraju przez polskie władze</p> <p>– wyjaśnia, jakich argumentów użył Stalin, aby uzasadnić wkroczenie jego wojsk na terytorium Polski</p> <p>– charakteryzuje postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej</p>		
<p>Ekspansja Hitlera i Stalina</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polityka ZSRS w latach 1939–1941 • Zajęcie krajów nadbałtyckich • Atak Niemiec na kraje skandynawskie • Sytuacja w Europie Zachodniej • Agresja niemiecka na Francję • Bitwa o Anglię • Wojna na Bałkanach 	<p>– stosuje pojęcia: <i>kolaboracja, bitwa o Anglię</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: agresję III Rzeszy na Danię i Norwegię (9 IV 1940), atak III Rzeszy na Francję (10 V 1940), początek bitwy o Anglię (10 VII 1940)</p> <p>– identyfikuje postacie: Charlesa de Gaulle’a, Winstona Churchilla</p> <p>– omawia przyczyny i skutki ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów II wojny światowej miała bitwa o Anglię</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>dziwna wojna, wojna zimowa, Linia Maginota, Komitet Wolnej Francji, Państwo Francuskie (Państwo Vichy)</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: początek tzw. dziwnej wojny (3 IX 1939), wojnę zimową (30 XI 1939 – 12 III 1940), zajęcie krajów nadbałtyckich przez ZSRS (VII 1940), atak Włoch na Grecję (28 X 1940), atak Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni kraje zajęte przez ZSRS i III Rzeszę w 1940 r.</p> <p>– identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki wojny zimowej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>„Fall Gelb”, operacja „Seselöwe”, Niezależne Państwo Chorwackie, ustasze</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: kapitulację Belgii i Holandii (V 1940), podpisanie rozejmu Francji z Niemcami (22 VI 1940)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ericha von Mansteina, Ante Pavelića</p> <p>– omawia cele polityki ZSRS po agresji na Polskę w 1939 r.</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do zajęcia krajów nadbałtyckich przez ZSRS</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w niemieckiej agresji na Norwegię odegrał Vidkun Quisling</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Linia Mannerheima, operacja „Dynamo”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wkroczenie Niemców do Paryża (VI 1940), przyłączenie się Włoch do wojny z Francją (10 VI 1940)</p> <p>– identyfikuje postacie: Hugh Dowdinga, Dušana Simovicia</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odegrała działalność Komitetu Wolnej Francji</p> <p>– wymienia czynniki, które zadecydowały o klęsce wojsk francuskich w starciu z III Rzeszą</p> <p>– wyjaśnia, co dawało przewagę Wielkiej Brytanii w powietrznym starciu z Niemcami po kapitulacji Francji</p>	<p>– ocenia, jakie znaczenie miała porażka Niemiec w bitwie o Anglię</p> <p>– ocenia postawy narodów walczących z ekspansją niemiecką</p>

			<p>– charakteryzuje przebieg ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie</p> <p>– omawia przebieg niemieckiej agresji na Francję i jej skutki</p> <p>– przedstawia przebieg bitwy o Anglię</p>	<p>– przedstawia sytuację militarną Francji i Wielkiej Brytanii po rozpoczęciu II wojny światowej</p> <p>– omawia działania wojenne na Bałkanach</p>		
Atak III Rzeszy na ZSRS	<ul style="list-style-type: none"> • Geneza wojny niemiecko-sowieckiej • Wybuch wojny • Ofensywa na Moskwę • Oblężenie Leningradu • Bitwa pod Stalingradem 	<p>– lokalizuje w czasie: wybuch wojny niemiecko-sowieckiej (22 VI 1941)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Moskwą (XI–XII 1941), blokadę Leningradu (IX 1941–I 1944), bitwę pod Stalingradem (19 XI 1942–2 II 1943)</p> <p>– opisuje przyczyny ataku III Rzeszy na ZSRS</p> <p>– wskazuje przełomowe wydarzenia w przebiegu wojny sowiecko-niemieckiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>operacja „Barbarossa”, wielka wojna ojczyzniana</i></p> <p>– lokalizuje w przestrzeni tereny ZSRS, które zostały zajęte przez armię niemiecką latem 1941 r.</p> <p>– identyfikuje postacie: Gieorgija Żukowa, Friedricha von Paulusa</p> <p>– omawia strategiczne założenia operacji „Barbarossa”</p> <p>– przedstawia realizację planu „Barbarossa”</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy traktowali sowieckich jeńców</p> <p>– przedstawia znaczenie bitwy stalingradzkiej dla losów II wojny światowej</p>	<p>– identyfikuje postać Wasilija Czujkowa</p> <p>– porównuje siły niemieckie i sowieckie w przededniu wybuchu wojny</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego nie powiódł się niemiecki plan wojny błyskawicznej w 1941 r.</p> <p>– przedstawia sytuację na froncie wschodnim w drugiej połowie 1941 r.</p> <p>– opisuje działania wojenne na froncie wschodnim w 1942 r.</p> <p>– omawia przyczyny klęski wojsk niemieckich w bitwie pod Moskwą</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała blokada Leningradu i w jaki sposób części mieszkańców miasta udało się ją przetrzymać</p> <p>– omawia przebieg bitwy stalingradzkiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>operacja „Fall Blau”, operacja „Uran”</i></p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na postawę żołnierzy sowieckich miały zbrodnie popełniane przez Wehrmacht</p> <p>– omawia strategiczne plany wojsk niemieckich w 1942 r.</p>	<p>– ocenia znaczenie wojny niemiecko-sowieckiej dla losów II wojny światowej</p>

<p>Wojna poza Europą</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna w Afryce • Zakończenie walk w Afryce • Bitwa o Atlantyk • Daleki Wschód na początku wojny • Atak na Pearl Harbor • Ekspansja japońska • Koniec japońskich sukcesów 	<p>– stosuje pojęcie <i>taktyka wilczych stad</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: bitwę o Atlantyk (IX 1939–V 1945), japoński atak na Pearl Harbor (7 XII 1941)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Midway (4 VI 1942), II bitwę pod El-Alamejn (X–XI 1942)</p> <p>– identyfikuje postacie: Erwina Rommla, Franklina Delano Roosevelta</p> <p>– wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej</p> <p>– wymienia przyczyny japońskiej ekspansji na Pacyfiku</p> <p>– przedstawia okoliczności ataku Japonii na USA</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Afrika Korps</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: zawarcie paktu trzech (IX 1940), kapitulację wojsk Osi w Afryce Północnej (13 V 1943)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Morzu Koralowym (4–8 V 1942)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni kraje Afryki Północnej, w których prowadzono działania wojenne podczas II wojny światowej</p> <p>– identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Eisenhowera</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała taktyka wilczych stad</p> <p>– przedstawia zmagania na Oceanie Atlantyckim pomiędzy flotą aliantów a niemiecką</p> <p>– opisuje przebieg walk w Afryce w latach 1940–1942</p> <p>– omawia przebieg walk amerykańsko-japońskich na Pacyfiku w 1942 r.</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>operacja „Torch”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie operację „Torch” (XI 1942)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: zdobycie Tobruku przez Niemcy (V 1942), I bitwę pod El-Alamejn (VII 1942)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni rejon świata, w których pływały niemieckie U-Booty</p> <p>– identyfikuje postacie: Ericha Raedera, Karla Dönitza, Czang Kaj-szeka, Hirohito, Isoroku Yamamoto, Chestera Nimitza</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikała przewaga brytyjskiej marynarki wojennej nad włoską</p> <p>– przedstawia okoliczności włączenia się Niemiec w działania zbrojne w Afryce Północnej</p> <p>– omawia okoliczności zakończenia walk w Afryce Północnej</p> <p>– wymienia zmiany, jakie w sposobie walki i uzbrojeniu zastosowali alianci, walcząc z niemieckimi okrętami wojennymi</p>	<p>– lokalizuje w czasie: przejście kontroli nad Indochinami przez Japończyków (1940–1941), zajęcie przez Japończyków Holenderskich Indii Wschodnich (II–III 1942), bitwę o przełęcz Kasserine (II 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Hajle Sellasjego, Hideki Tōjō</p> <p>– omawia plany ekspansji faszystowskich Włoch w Afryce Północnej i ich realizację</p> <p>– przedstawia japońską ekspansję w Azji Południowo-Wschodniej i jej konsekwencje</p>	<p>– ocenia skutki zaangażowania się USA w działania wojenne</p>
--------------------------	--	--	--	---	---	--

<p>Polityka okupacyjna III Rzeszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polityka rasowa Hitlera • Nowy porządek na podbitych terenach • Europa Zachodnia i Skandynawia • Okupacja Europy Wschodniej • Kolaboracja we wschodniej Europie • Niemieckie nazi-stowskie obozy koncentracyjne • Ruch oporu w okupowanej Europie 	<p>– stosuje pojęcia: <i>kolaboracja, obóz koncentracyjny, Résistance</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Związku Walki Zbrojnej (XI 1939), powstanie Armii Krajowej (1942)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni kraje, w których było najwięcej obozów koncentracyjnych</p> <p>– identyfikuje postać Heinricha Himmlera</p> <p>– opisuje politykę okupacyjną III Rzeszy stosowaną w Europie Wschodniej</p> <p>– omawia przejawy terroru stosowane przez okupacyjne władze niemieckie</p> <p>– wymienia przykłady organizacji działających w ruchu oporu na terenie okupowanej Europy</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Generalny Plan Wschodni</i></p> <p>– lokalizuje w czasie opracowanie Generalnego Planu Wschodniego (1942)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło zarówno do kolaboracji z okupantem, jak i utworzenia ruchu oporu</p> <p>– identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina, Josipa Broza-Tity</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała polityka rasowa Hitlera</p> <p>– przedstawia przykłady kolaboracji na terenach Europy Zachodniej</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu Niemcy zakładali obozy koncentracyjne</p> <p>– omawia założenia Generalnego Planu Wschodniego</p> <p>– przedstawia sposoby działalności ruchu oporu w okupowanej Europie</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Einsatzgruppen, czetnicy, ustasze</i></p> <p>– lokalizuje w czasie założenie Niezależnego Państwa Chorwackiego (IV 1941)</p> <p>– identyfikuje postać Stepana Bandery</p> <p>– wyjaśnia, na czym w rzeczywistości polegał nowy porządek, który III Rzesza zaprowadzała w podbitej przez siebie Europie</p> <p>– wyjaśnia, co skłaniało mieszkańców Europy Wschodniej do kolaboracji z Niemcami</p> <p>– wymienia przykłady kolaboracji w Europie Wschodniej</p> <p>– omawia rozwój ruchu oporu w okupowanej Europie</p> <p>– przedstawia, jak wyglądała okupacja Bałkanów przez wojska państw Osi</p>	<p>– identyfikuje postacie: Andrija Melnyka, Bronisława Kamińskiego, Andrieja Własowa, Draży Mihailovića</p> <p>– porównuje postępowanie okupantów niemieckich wobec mieszkańców Europy Zachodniej i Środkowo-Wschodniej</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikały różnice w polityce okupacyjnej III Rzeszy na podbitych przez siebie terytoriach</p> <p>– przedstawia różnice między kolaboracją z Niemcami na zachodzie Europy a współpracą z okupantem na wschodzie kontynentu</p>	<p>– ocenia postawy społeczeństw i rządów europejskich wobec niemieckiego okupanta</p> <p>– ocenia skuteczność działań europejskiego ruchu oporu</p>
<p>Holokaust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początek prześladowań ludności żydowskiej • Getta 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Holokaust, getto, obóz zagłady, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: „<i>ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej</i>”, <i>Żydowska Organizacja Bojowa</i>,</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Szoah, judenrat, Einsatzgruppen, Żydowski Związek Wojskowy</i></p>	<p>– stosuje pojęcie <i>akcja „Reinhardt”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: uruchomienie</p>	<p>– ocenia szanse bojowników żydowskich, którzy wywołali powstanie w getcie warszawskim</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność <i>Einsatzgruppen</i> • Zagłada • Bilans Zagłady • Stosunek Żydów do Zagłady • Postawy wobec Holokaustu 	<p>– lokalizuje w czasie powstanie w getcie warszawskim (19 IV–16 V 1943)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni największe obozy koncentracyjne i obozy zagłady</p> <p>– identyfikuje postać Ireny Sendlerowej</p> <p>– wymienia nakazy i ograniczenia, jakie niemieckie władze okupacyjne narzuciły ludności żydowskiej</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki powstania w getcie warszawskim</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób ludność nieżydowska próbowała ratować Żydów przed zagładą</p>	<p><i>Rada Pomocy Żydom „Żegota”, szmalcownik</i></p> <p>– lokalizuje w czasie konferencję w Wannsee (20 I 1942)</p> <p>– identyfikuje postacie: Reinharda Heydricha, Adolfa Eichmanna</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego naziści stosowali represje wobec Żydów</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu hitlerowcy umieszczali ludność żydowską w gettach</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegać miało „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”</p> <p>– opisuje, jak funkcjonowały obozy zagłady</p> <p>– charakteryzuje różne postawy społeczeństw europejskich wobec Holokaustu</p> <p>– przedstawia bilans Holokaustu</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wprowadzenie żółtej gwiazdy Dawida dla Żydów (XII 1939), nakaz przesiedlenia Żydów do gett (1939/1940)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni mordów dokonanych na ludności żydowskiej przez Einsatzgruppen</p> <p>– identyfikuje postacie: Mordechaja Anielewicza, Marka Edelmana, Jurgena Stroopa</p> <p>– omawia, jak narastały prześladowania ludności żydowskiej przez hitlerowców w okupowanych krajach</p> <p>– wymienia przykłady największych mordów dokonanych na ludności żydowskiej przez Einsatzgruppen</p> <p>– przedstawia metody, jakimi postugiwali się naziści w celu realizacji tzw. „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”</p> <p>– omawia stosunek Żydów do zagłady</p>	<p>pierwszego obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (XII 1941)</p> <p>– identyfikuje postacie: Pawła Frenkla, Juliana Grobelnego, Raoula Walenberga, Henryka Sławika, Chiune (Sempo) Sugihary, Oskara Schindlera, Adama Sapięhy</p> <p>– opisuje próby buntu przeciwko Niemcom podjęte przez Żydów</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikały różnice w stosunku społeczeństw Europy do antysemickiej polityki Niemców i Holokaustu</p> <p>– wymienia przykłady ratowania Żydów przed zagładą</p>	<p>– ocenia postawy społeczeństw i rządów europejskich wobec Holokaustu</p> <p>– ocenia postawę Kościoła wobec Holokaustu</p>
Droga do zwycięstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Wielka koalicja antyhitlerowska 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Karta atlantycka, wielka koalicja, Deklaracja Narodów</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>operacja „Cytadela”, operacja „Bagration”, D-Day, operacja „Market-Garden”</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Linia Gustawa, doktryna strategicznych nalotów, Wał Atlantycki</i></p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Włoska Republika Socjalna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wkroczenie wojsk</p>	<p>– ocenia znaczenie wielkiej koalicji antyhitlerowskiej dla przebiegu wojny</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Konferencja w Teheranie • Deklaracja Narodów Zjednoczonych • Front wschodni 1943–1944 • Lądowanie aliantów we Włoszech • Utworzenie drugiego frontu 	<p><i>Zjednoczonych, operacja „Overlord”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie Karty atlantyckiej (14 VIII 1941), ogłoszenie Deklaracji Narodów Zjednoczonych (1 I 1942), początek operacji „Overlord” (6 VI 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Franklina Delano Roosevelta, Józefa Stalina</p> <p>– wymienia postanowienia Karty atlantyckiej</p> <p>– przedstawia treść Deklaracji Narodów Zjednoczonych</p> <p>– wymienia skutki lądowania wojsk aliantów zachodnich w Normandii w czerwcu 1944 r.</p>	<p>– lokalizuje w czasie: konferencję w Teheranie (28 XI–1 XII 1943), zdobycie Monte Cassino (V 1944), rozpoczęcie operacji „Bagration” (VII–VIII 1944), początek operacji „Market-Garden” (17 IX 1944)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Łuku Kurskim (5 VII–23 VIII 1943), desant na Sycylię (10 VII 1943), bitwę pod Falaise (VII 1944), bitwę pod Arnhem (IX 1944)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni miejsca desantu wojsk aliantów zachodnich w Europie</p> <p>– identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Dwighta Eisenhowera, Bernarda Montgomery’ego</p> <p>– wymienia etapy tworzenia wielkiej koalicji antyhitlerowskiej</p> <p>– przedstawia postanowienia konferencji w Teheranie</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miała bitwa na Łuku Kurskim</p>	<p>– lokalizuje w czasie: przyjęcie ustawy Lend-Lease Act (III 1941), konferencję w Casablance (I 1943), podpisanie przez Włochy zawieszenia broni z aliantami (3 IX 1943), konferencję w Karrze (XI 1943), zajęcie Rzymu przez aliantów (4 VI 1944), wybuch powstania w Paryżu (19 VIII 1944), antyfaszystowskie powstanie na Słowacji (VIII 1944)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Prochorówką (12 VII 1943)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, które w 1944 r. przeszły na stronę aliantów</p> <p>– identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Mikłósa Horthy’ego, Pietra Badoglio</p> <p>– opisuje proces tworzenia się wielkiej koalicji antyhitlerowskiej</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób USA wspierały państwa toczące wojnę z III Rzeszą</p> <p>– omawia postanowienia konferencji w Casablance</p>	<p>niemieckich na Węgry (III 1944), przejście na stronę Sowieków Rumunii (VIII 1944) i Bułgarii (IX 1944), rozejm z Finlandią (IX 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jerzego VII, Ferencza Szálasi’ego, Arthura Harris’a, Alberta Speera</p> <p>– omawia postępy wojsk sowieckich na Bałkanach w 1944 r.</p>	<p>oraz urzędowania powojennego świata</p>
--	---	--	--	---	---	--

			<p>– omawia przebieg lądowania aliantów w Normandii w czerwcu 1944 r.</p> <p>– przedstawia przebieg walk na froncie zachodnim w 1944 r.</p>	<p>– wymienia postanowienia konferencji w Kairze</p> <p>– omawia przebieg walk na froncie wschodnim w latach 1943–1944</p> <p>– przedstawia przebieg walk we Włoszech</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała doktryna strategicznych nalotów i jakie były ich skutki</p>		
Koniec II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> • Konferencja jałtańska • Koniec wojny w Europie • Kapitulacja III Rzeszy • Walki na Pacyfiku 1943–1945 • Walki o Iwo Jimę i Okinawę • Kapitulacja Japonii 	<p>– stosuje pojęcie <i>porządek jałtański</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945), kapitulację III Rzeszy (7 i 8 V 1945), kapitulację Japonii (2 IX 1945)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: operację berlińską (16 IV–2 V 1945), zrzućenie bomb atomowych na Hiroszimę (6 VIII 1945) i Nagasaki (9 VIII 1945)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa zajęte przez wojska sowieckie do 1945 r.</p> <p>– identyfikuje postać Harry’ego Trumana</p> <p>– omawia postanowienia konferencji jałtańskiej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego amerykańskie władze</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>taktyka żabich skoków, kamikadze</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: spotkanie wojsk amerykańskich i rosyjskich w Torgau (25 IV 1945)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: walki o Guadalcanal (VIII 1942–II 1943), ofensywę w Ardenach (XII 1944), walki o Wał Pomorski (II 1945), walki o Iwo Jimę (II–III 1945) i Okinawę (IV 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Alfreda Jodla, Wilhelma Keitla, Gieorgija Żukowa</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała taktyka żabich skoków</p> <p>– wyjaśnia, jakie wydarzenia miały bezpośredni wpływ na decyzję o kapitulacji Japonii</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Wał Pomorski</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ofensywę styczniową Armii Czerwonej (I 1945), ofensywę wojsk alianckich (II 1945), samobójstwo Adolfa Hitlera (30 IV 1945)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Morzu Filipińskim (VI 1944), bitwę w zatoce Leyte (X 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Chestera Nimitza, Douglasa MacArthura, Hirohito</p> <p>– omawia walki na froncie wschodnim i zachodnim w 1945 r.</p> <p>– przedstawia przebieg walk na Pacyfiku w 1943 r.</p> <p>– wymienia metody, jakie Japończycy stosowali</p>	<p>– lokalizuje w czasie: desant na wyspę Saipan (VI 1944)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni wyspy zajęte przez wojska amerykańskie w 1944 r.</p> <p>– identyfikuje postacie: Carla Spaatza, Arthura Teddera, Jeana de Lattre de Tassigny, Mamoru Shigemitsu</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie w wojnie z Japonią miały walki o Iwo Jimę i Okinawę</p> <p>– charakteryzuje specyfikę walk na Dalekim Wschodzie</p>	<p>– ocenia decyzję o zrzućeniu bomby atomowej na Hiroszimę i Nagasaki</p> <p>– ocenia decyzje wielkich mocarstw podjęte na konferencji w Jałcie</p>

		postanowiły użyć broni atomowej	– przedstawia decyzje w sprawie powojennych losów Niemiec, które zapadły na konferencji w Jałcie	w walkach z Amerykanami – wyjaśnia, w jaki sposób działania na froncie wpłynęły na podział wpływów w powojennej Europie		
II. Polacy podczas II wojny światowej						
Pod dwiema okupacjami	<ul style="list-style-type: none"> • Podział ziem polskich przez okupantów • Ziemie okupowane przez III Rzeszę • Okupacja sowiecka • Sowieckie represje • Deportacje w głąb ZSRS • Zbrodnia katyńska • Postawy wobec okupanta sowieckiego 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, deportacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: mordy na polskich oficerów w Katyniu, Piactach i Miednoje (IV–V 1940)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni podział ziem polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką</p> <p>– omawia podział ziem polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką</p> <p>– przedstawia okoliczności zbrodni katyńskiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>paszportyzacja, tagier</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: niemiecko-sowiecki traktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), deportacje Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI/VII 1940 oraz V i VI 1941)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni postanowienia niemiecko-sowieckiego traktatu o granicach i przyjaźni z IX 1939 r., miejsca masowych egzekucji dokonanych przez NKWD na polskich oficerach</p> <p>– identyfikuje postać Hansa Franka</p> <p>– określa cele polityki okupanta niemieckiego wobec ziem włączonych do Niemiec i generalnego Gubernatorstwa</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wybory do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi i Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Ukrainy (22 X 1939)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni kierunki deportacji Polaków w latach 1939–1941</p> <p>– wyjaśnia, z czego wynikały różnice w polityce okupanta niemieckiego wobec ziem włączonych do Niemiec i generalnego Gubernatorstwa</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób władze sowieckie zalegały wcielenie Kresów Wschodnich do ZSRS</p> <p>– omawia sposoby sowietyzacji ziem polskich pod okupacją ZSRS</p>	<p>– lokalizuje w czasie: decyzję władz ZSRS o rozstrzelaniu polskich oficerów (5 III 1940)</p> <p>– identyfikuje postać Zygmunta Berlinga</p> <p>– charakteryzuje postawy ludności Kresów Wschodnich wobec władzy sowieckiej</p>	– ocenia skalę represji sowieckich i ich konsekwencje dla polskiego narodu

			<p>– przedstawia cele polityki sowieckiej na okupowanych ziemiach</p> <p>– charakteryzuje represje, jakie wobec Polaków zastosowały władze sowieckie</p>			
Terror niemiecki	<ul style="list-style-type: none"> • Początek represji • Okupacja ziem wcielonych do III Rzeszy • Generalne Gubernatorstwo • Państwo terroru • Generalny Plan Wschodni 	<p>– stosuje pojęcie <i>łapanka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: Akcję Specjalną Kraków (XI 1939), akcję AB (wiosna 1940)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni miejsca na ziemiach polskich, gdzie okupanci założyli obozy koncentracyjne</p> <p>– określa, jakie grupy społeczne i narodowościowe stały się celem represji okupanta niemieckiego</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu powstał niemiecki nazi-stowski obóz Auschwitz–Birkenau</p> <p>– wymienia metody stosowane przez okupanta niemieckiego w celu straszenia społeczeństwa polskiego</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Generalny Plan Wschodni</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: operację „Tannenberg” (IX–X 1939), mord w Wawrze pod Warszawą (27 XII 1939), powstanie Generalnego Planu Wschodniego (1942)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni zmiany, do jakich doszło w administracji okupacyjnej ziem polskich po wybuchu wojny III Rzeszy z ZSRS</p> <p>– identyfikuje postać Hansa Franka</p> <p>– wymienia przykłady represji niemieckich wobec Polaków podczas okupacji</p> <p>– omawia założenia Generalnego Planu Wschodniego</p> <p>– przedstawia sposoby realizacji Generalnego Planu Wschodniego</p> <p>– omawia reakcję społeczeństwa polskiego na</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>niemiecka lista narodowościowa (Volkslista), Volksdeutsch (folksdojcz), powstanie zamojskie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie niemieckich obozów koncentracyjnych na ziemiach polskich (1940), akcję wysiedleńczą na Zamojszczyźnie (XI 1942)</p> <p>– identyfikuje postać Arthura Greisera</p> <p>– wyjaśnia, czemu miała służyć Volkslista</p> <p>– charakteryzuje sytuację ludności polskiej na ziemiach włączonych do III Rzeszy</p> <p>– opisuje politykę okupacyjną hitlerowców w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– przedstawia strukturę niemieckiego aparatu terroru na ziemiach okupowanych</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wprowadzenie folkslisty na ziemiach wcielonych do Rzeszy (III 1941)</p> <p>– porównuje politykę okupacyjną Niemiec na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– porównuje okupację niemiecką w Polsce i innych krajach europejskich</p>	<p>– ocenia postawy Polaków, którzy wpisywali się na Volkslistę</p> <p>– ocenia skalę represji niemieckich i ich konsekwencje dla polskiego narodu</p>

			realizację Generalnego Planu Wschodniego	– wyjaśnia, jak zmienił się stosunek Niemców do Polaków po wdrożeniu Generalnego Planu Wschodniego		
Spółeczeństwo polskie pod okupacją	<ul style="list-style-type: none"> • Walka z polskością • Zmiany w życiu codziennym • Opór czy kolaboracja • Walka cywilna • Polacy wobec Holokaustu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>łapanka, kolaboracja, walka cywilna, Polska Walcząca, Holokaust</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Witolda Pileckiego, Ireny Sendlerowej</p> <p>– omawia sposoby walki okupanta niemieckiego z polskością</p> <p>– przedstawia warunki życia codziennego Polaków w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– wymienia rodzaje walki cywilnej stosowane przez Polaków w Generalnym Gubernatorstwie</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>kontyngenty, szmugiel, tajne komplety, Kierownictwo Walki Cywilnej, sabotaż, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, szmalcownik</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Józefa i Wiktorii Ulmów, Jana Karskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Niemcy poddawali germanizacji polskie dzieci</p> <p>– charakteryzuje politykę społeczną prowadzoną przez okupantów w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała walka cywilna z niemieckim okupantem</p> <p>– omawia postawy Polaków wobec Holokaustu</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>prasa gadzinowa, czarny rynek, Związek Organizacji Wojskowej, mały sabotaż, Tymczasowy Komitet Pomocy Żydom</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Komitetu Pomocy Żydom (1942)</p> <p>– identyfikuje postać Władysława Szpilmana</p> <p>– przedstawia politykę okupanta niemieckiego wobec Kościoła katolickiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób okupacyjne władze niemieckie kontrolowały przepływ informacji w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób okupacja wpłynęła na życie codzienne Polaków</p> <p>– wyjaśnia, jak społeczeństwo polskie reagowało na postawy kolaboranckie</p>	<p>– identyfikuje postacie: Władysława Studnickiego, Wacława Krzeptowskiego, Igo Syma, Elżbiety Zahorskiej, Anny Smoleńskiej, Zofii Kosak, Juliana Grobelnego, Henryka Sławika</p> <p>– opisuje organizację edukacji w Generalnym Gubernatorstwie</p> <p>– przedstawia przykłady postaw kolaboranckich w polskim społeczeństwie</p> <p>– porównuje politykę okupacyjną III Rzeszy i ZSRS wobec Polaków</p>	<p>– ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec niemieckiego okupanta</p> <p>– ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu</p>

<p>Polskie władze na emigracji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie rządu na emigracji • Władze polskie we Francji • Układ Sikorski–Majski • Spór o armię polską w ZSRS • Sprawa katyńska • Działalność polskich komunistów 	<p>– stosuje pojęcie <i>rząd na uchodźstwie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: układ Sikorski–Majski (30 VII 1941), zerwanie stosunków między ZSRS i rządem emigracyjnym (25 IV 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa</p> <p>– przedstawia postanowienia układu Sikorski–Majski</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło zerwanie stosunków między ZSRS i rządem emigracyjnym</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>inter-nowanie, Polska Partia Robotnicza</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: utworzenie Polskiej Partii Robotniczej (I 1942), katastrofę gibraltarską (4 VII 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Ignacego Jana Paderewskiego, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego</p> <p>– omawia założenia polityki rządu emigracyjnego premiera W. Sikorskiego</p> <p>– przedstawia proces formowania polskiej armii w ZSRS i przyczyny jej ewakuacji</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki polsko-sowieckie miała sprawa katyńska</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Gwardia Ludowa, Związek Patriotów Polskich</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie W. Raczkiewicza na prezydenta RP na uchodźstwie (30 IX 1939), powołanie Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1939), deklarację programową rządu emigracyjnego (XII 1939), powstanie Związku Patriotów Polskich (III 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego, Wandy Wasilewskiej</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu na uchodźstwie</p> <p>– omawia polityczne i militarne konsekwencje układu Sikorski–Majski</p> <p>– opisuje działalność komunistów polskich w kraju pod okupacją i ZSRS</p>	<p>– lokalizuje w czasie: umowę paryską (X 1939), opublikowanie informacji o odnalezieniu grobów polskich oficerów w Katyniu (13 IV 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Felicjana Sławoja-Składkowskiego, Alfreda Lampego, Aleksandra Zawadzkiego</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na relacje polsko-sowieckie miała postawa Wielkiej Brytanii i Francji</p>	<p>– ocenia działalność polskiego rządu emigracyjnego podczas II wojny światowej</p> <p>– ocenia, jak ujawnienie przez Niemców zbrodni katyńskiej wpłynęło na sytuację rządu RP na uchodźstwie</p>
<p>Polskie Państwo Podziemne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruch oporu w Polsce • Powstanie zbrojnego podziemia • Struktury cywilne podziemia 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, akcja dywersyjna, akcja sabotażowa</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Służba Zwycięstwu Polski, Gwardia Ludowa, Bataliony Chłopskie, cichociemni, Rada Jedności Narodowej, Delegatura Rządu RP na Kraj</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>akcja scaleniowa, Narodowa Organizacja Wojskowa, Polityczny Komitet Porozumiewawczy, Krajowa Rada Ministrów, akcja „Wachlarz”</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Narodowe Siły Zbrojne, Ukraińska Powstańcza Armia</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: próbę zamachu na Hitlera w Warszawie (5 X 1939), powstanie</p>	<p>– ocenia działalność Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– ocenia relacje polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność ZWZ /AK • Partyzantka • Rzeź wołyńska 	<p>– lokalizuje w czasie: powstanie Związku Walki Zbrojnej (13 XI 1939), powołanie Armii Krajowej (14 II 1942), rzeź wołyńską (1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Stanisława Mikołajczyka, Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek</p> <p>– wyjaśnia, jakie struktury konspiracyjne nazywano Polskim Państwem Podziemnym</p> <p>– wymienia przykłady zbrojnych akcji podejmowanych przez ZWZ-AK</p>	<p>– lokalizuje w czasie: powstanie Służby Zwycięstwu Polski (27 IX 1939), utworzenie Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940), akcję pod Arsenałem (III 1943), powołanie Rady Jedności Narodowej (I 1944)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni obszar, na którym doszło do walk polsko-ukraińskich</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego ps. Hubal, Władysława Gomułki, Kazimierza Sosnkowskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil</p> <p>– wyjaśnia, jakie zadania miały realizować struktury pionu wojskowego Polskiego Państwa Podziemnego: Służba Zwycięstwu Polski, Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa</p> <p>– przedstawia strukturę pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu władze polskiego podziemia zamierzały wywołać w kraju ogólnopolskie powstanie</p>	<p>– lokalizuje w czasie: akcję „Wachlarz” (1941–1943), utworzenie Rady Pomocy Żydom „Żegota” (1942), uchwalenie deklaracji <i>O co walczy naród polski</i> (III 1944), utworzenie Krajowej Rady Ministrów (1944), zamach na Franza Kutschere (1 II 1944)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni tereny objęte działaniami partyzantów</p> <p>– identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego ps. Torwid, Cyryla Ratajskiego, Jana Piekalkiewicza, Jana Stanisława Jankowskiego, Marcelego Nowotki, Tomasza Arciszewskiego, Jana Mazurkiewicza ps. Radosław, Franza Kutschere</p> <p>– przedstawia proces budowania zbrojnego podziemia</p> <p>– wyjaśnia, jakie zadania wypełniali cichociemni w okupowanej Polsce</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywały Polski Komitet Porozumiewawczy i Rada Jedności Narodowej</p> <p>– omawia działalność Delegatury Rządu na Kraj</p>	<p>Politycznego Komitetu Porozumiewawczego (II 1940), powstanie Związku Odwetu (IV 1940), akcję „Wieniec” (7/8 X 1942), powstanie Narodowych Sił Zbrojnych (1942), powstanie Kierownictwa Dywersji Kedyw (I 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Kazimierza Pużaka, Mieczysława Niedziałkowskiego, Macieja Rataja, Stefana Korbońskiego, Mieczysława Trajdosa, Aleksandra Dębskiego, Tadeusza Salskiego, Bolesława Piaseckiego, Jana Piwnika ps. Ponury, Romana Szuchewycza, Henryka Cybulskiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób zorganizowano konspiracyjny system szkolnictwa</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała działalność wywiadowcza ZWZ-AK</p> <p>– przedstawia działalność podziemia narodowego</p>	
--	---	--	---	--	--	--

				<p>– charakteryzuje działalność Kierownictwa Dywersji Kedyw</p> <p>– omawia działalność oddziałów partyzanckich</p> <p>– przedstawia działalność ukraińskich ugrupowań nacjonalistycznych na Wołyniu</p> <p>– omawia postawę polskich oddziałów samoobrony walczących z ukraińskimi nacjonalistami na Wołyniu</p>		
Akcja „Burza” i powstanie warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> • Akcja „Burza” • Przebieg akcji „Burza” • Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego • Decyzja o rozpoczęciu powstania warszawskiego • Wybuch walk • Walki powstańcze • Mocarstwa wobec powstania • Koniec walk • Spór o powstanie 	<p>– stosuje pojęcia: <i>plan „Burza”, godzina W</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wybuch powstania warszawskiego (1 VIII 1944), podpisanie układu o zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie (2/3 X 1944)</p> <p>– identyfikuje postać Tadeusza Komorowskiego ps. Bór</p> <p>– omawia założenia planu „Burza”</p> <p>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania warszawskiego</p> <p>– określa skutki powstania warszawskiego dla stolicy oraz dla ogólnej sytuacji Polski</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wydanie rozkazu rozpoczęcia planu „Burza” (XI 1943), operację „Ostra Brama” (VII 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Emila Fieldorfa ps. Nil, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek, Ericha von dem Bach-Zelewskiego</p> <p>– określa konsekwencje militarne i polityczne planu „Burza”</p> <p>– omawia okoliczności podjęcia decyzji o wybuchu powstania warszawskiego</p> <p>– opisuje przebieg walk w czasie powstania warszawskiego</p>	<p>– lokalizuje w przestrzeni główne kierunki natarcia oddziałów niemieckich podczas powstania warszawskiego</p> <p>– identyfikuje postacie: Wojciecha Kiwerskiego ps. Oliwa, Aleksandra Krzyżanowskiego ps. Wilk, Zdzisława Jeziorańskiego ps. Jan Nowak, Antoniego Chruściela ps. Monter, Jana Mazurkiewicza ps. Radosław, Zygmunta Berlinga</p> <p>– przedstawia przebieg planu „Burza”</p> <p>– omawia represje, jaki wobec cywilnych mieszkańców stolicy zastosowały wojska okupacyjne</p>	<p>– lokalizuje w czasie: powstanie 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK (1944), bitwę pod Surkontami (VIII 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Filipkowskiego ps. Janka, Macieja Kalenkiewicza ps. Kottwicz, Oskara Dirlewangera, Mieczysława Kamińskiego, Tadeusza Pełczyńskiego ps. Grzegorz</p> <p>– określa polityczny cel akcji „Burza” i sposób, w jaki planowano go zrealizować</p> <p>– przedstawia uzbrojenie, jakim dysponowali powstańcy</p>	<p>– ocenia polityczne, militarne i społeczne aspekty powstania warszawskiego oraz jego konsekwencje</p> <p>– ocenia postawę mocarstw wobec powstania warszawskiego</p> <p>– ocenia decyzję o wybuchu powstania warszawskiego</p> <p>– ocenia postawy Polaków w powstaniu warszawskim</p>

			– przedstawia okoliczności zakończenia walk powstańczych w Warszawie	– opisuje postawę mieszkańców Warszawy wobec powstańców – wyjaśnia, jaką postawę wobec powstania warszawskiego zajęli alianci zachodni, a jaką ZSRS	– omawia różne oceny powstania warszawskiego	
Sprawa polska pod koniec wojny	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawa polska w Teheranie • Polska lubelska • Konferencja w Jałcie • Represje wobec polskiego podziemia • Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej 	<p>– stosuje pojęcie <i>Polska lubelska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania tzw. Polski lubelskiej</p> <p>– przedstawia postanowienia konferencji jałtańskiej w sprawie polskiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>linia Curzona, Krajowa Rada Narodowa, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, proces szesnastu, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Krajowej Rady Narodowej (31 XII 1943/1 I 1944), utworzenie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (22 VII 1944), rozwiązanie Armii Krajowej (19 I 1945), proces szesnastu (VI 1945), konferencja w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta</p> <p>– omawia okoliczności powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej</p> <p>– przedstawia decyzje, jakie w sprawie Polski</p>	<p>– lokalizuje w czasie: konferencję teherańską (28 XI–1 XII 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Tomasza Arciszewskiego, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka</p> <p>– omawia postanowienia konferencji teherańskiej w sprawie polskiej</p> <p>– charakteryzuje politykę PKWN</p> <p>– wyjaśnia, jak rząd emigracyjny przyjął postanowienia konferencji jałtańskiej w sprawie polskiej</p> <p>– przedstawia represje władz komunistycznych wobec polskiego podziemia</p> <p>– wyjaśnia, jakie wydarzenia przyczyniły się do rozbicia sił podziemia w Polsce</p>	<p>– identyfikuje postacie: Michała Żymierskiego, Iwana Sierowa</p> <p>– przedstawia politykę rządu emigracyjnego po powstaniu warszawskim</p> <p>– omawia postawę rządów Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych wobec Polski w okresie II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia przyczyny opuszczenia przez aliantów zachodnich polskiego rządu na uchodźstwie</p>	<p>– ocenia politykę aliantów zachodnich wobec sprawy polskiej po konferencji jałtańskiej</p> <p>– ocenia postępowanie polskich komunistów zmierzające do przejęcia władzy</p>

			<p>podjęto na konferencji w Poczdamie</p> <p>– charakteryzuje proces ustanawiania komunistycznych władz w wyzwolonej Polsce</p>			
<p>Polacy w koalicji antyhitlerowskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polska armia we Francji • Odbudowa wojsk w Wielkiej Brytanii • Polacy na froncie zachodnim • Szlak Armii Andersa • Polska armia u boku ZSRS 	<p>– lokalizuje w czasie ewakuację armii gen. Andersa (III–VIII 1942)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Anglię (VII–X 1940), bitwę o Monte Cassino (V 1944)</p> <p>– identyfikuje postać Władysława Andersa</p> <p>– omawia proces formowania armii gen. Andersa, jej ewakuację i szlak bojowy</p> <p>– wymienia formacje polskie, które walczyły na frontach II wojny światowej</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Polskie Siły Zbrojne</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: początek formowania się armii gen. Andersa (VIII 1941)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Narwik (V 1940), bitwę pod Lenino (12–13 X 1943), bitwę pod Falaise (VIII 1944), zdobycie Berlina (IV–V 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego</p> <p>– przedstawia udział wojsk polskich w kampanii norweskiej w 1940 r.</p> <p>– wymienia formacje zbrojne wchodzące w skład Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii</p> <p>– omawia udział Polskich Sił Zbrojnych w walkach w Europie Zachodniej w latach 1944–1945</p>	<p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Tobruk (VIII–XII 1941), bitwę pod Arnhem (IX 1944), przełamanie Wału Pomorskiego (I–II 1945)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni szlak armii gen. Andersa</p> <p>– identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Stanisława Kopańskiego, Wandy Wasilewskiej, Zygmunta Berlinga, Karola Świerczewskiego, Stanisława Popławskiego</p> <p>– przedstawia udział wojsk polskich w walkach z Niemcami we Francji w 1940 r.</p> <p>– omawia proces odbudowy Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii</p> <p>– przedstawia udział Polskich Sił Zbrojnych w walkach w Afryce Północnej</p> <p>– opisuje proces formowania się wojsk polskich u boku Armii Czerwonej</p>	<p>– identyfikuje postacie: Stanisława Ujejskiego, Jerzego Świrskiego, Mariana Kukieła</p> <p>– przedstawia proces odbudowy polskiej armii we Francji</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla ludności polskiej przebywającej w ZSRS miało formowanie się armii gen. Andersa oraz jej ewakuacja na Bliski Wschód</p>	<p>– ocenia wkład militarny Polaków w działania zbrojne na różnych frontach II wojny światowej</p> <p>– ocenia postawę aliantów wobec militarnego zaangażowania Polaków w działania wojenne</p>

				– omawia szlak bojowy wojska polskiego na froncie wschodnim		
III. Świat podczas zimnej wojny						
Powojenny podział świata	<ul style="list-style-type: none"> • Skutki II wojny światowej • Konferencja w Poczdamie • Procesy zbrodniarzy wojennych • Paryskie traktaty pokojowe • Powstanie ONZ 	<p>– stosuje pojęcia: <i>ludobójstwo, program „czterech D”, denazyfikacja, dekartelizacja, demokryzacja, demilitaryzacja, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa, Zgromadzenie Ogólne ONZ, Powszechna deklaracja praw człowieka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: konferencję założycielską ONZ (25 IV–26 VI 1945), uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana, Winstona Churchilla</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał program „czterech D”</p> <p>– wymienia główne organy ONZ</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w strukturach ONZ odgrywa Rada Bezpieczeństwa</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>taktyka spalonej ziemi, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy, deportacje, Karta Narodów Zjednoczonych, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie Karty Narodów Zjednoczonych (26 VI 1945), konferencję w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945), procesy norymberskie (1946–1949), podpisanie paryskich traktatów pokojowych (10 II 1947)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni: ziemie utracone przez Niemcy na podstawie decyzji Wielkiej Trójki</p> <p>– identyfikuje postać Clementa Attlee</p> <p>– przedstawia skutki społeczne II wojny światowej</p> <p>– omawia postanowienia konferencji poczdamskiej w sprawie Niemiec</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Sojusznicza Rada Kontroli Niemiec, „błękitne hełmy”, Rada Gospodarczo-Społeczna, Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy, Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Rolnictwa i Wyżywienia, Światowa Organizacja Zdrowia, Fundusz ONZ Pomocy Dzieciom</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: I proces norymberski (XI 1945 – X 1946), procesy zbrodniarzy japońskich (1946–1948)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni: zmiany terytorialne przeprowadzone na mocy paryskich traktatów pokojowych</p> <p>– identyfikuje postać Trygve’go Lie</p> <p>– charakteryzuje straty materialne poniesione przez państwa</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>dipis, Międzynarodowy Trybunał Wojskowy dla Dalekiego Wschodu, Rada Powiernicza</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy (1943), spotkanie w Dumbarton Oaks (VIII – IX 1944), powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Rolnictwa i Wyżywienia (1945), powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (1946)</p> <p>– identyfikuje postać Szymona Wiesenthala</p> <p>– opisuje zmiany w sposobie prowadzenia walki w czasie II wojny światowej</p> <p>– omawia straty wśród światowych dóbr kultury</p> <p>– określa cele działalności agencji wyspecjalizowanych ONZ</p>	– ocenia wpływ II wojny światowej na przemiany społeczne i polityczne powojennego świata

		<p>– omawia katalog praw człowieka określony w Powszechnej deklaracji praw człowieka</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób ukarano niemieckich i japońskich zbrodniarzy wojennych</p> <p>– charakteryzuje powojenne migracje</p> <p>– opisuje strukturę ONZ</p> <p>– omawia zadania organów ONZ</p>	<p>europejskie w wyniku II wojny światowej</p> <p>– przedstawia postanowienia konferencji poczdamskiej w kwestii reparacji wojennych</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego nie wszyscy zbrodniarze wojenni zostali pociągnięci do odpowiedzialności za swoje działania</p> <p>– omawia zmiany terytorialne, jakie przeprowadzono na mocy paryskich traktatów pokojowych</p> <p>– przedstawia etapy tworzenia ONZ</p>		
<p>Rozpad koalicji antyhitlerowskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe supermocarstwa • Ekspansja komunizmu w Europie • Doktryna Trumana • Wojna domowa w Grecji • Plan Marshalla • Konferencja w Szklarskiej Porębie 	<p>– stosuje pojęcia: <i>supermocarstwo, żelazna kurtyna, zimna wojna, kraje demokracji ludowej</i></p> <p>– lokalizuje w przestrzeni: przebieg tzw. żelaznej kurtyny, państwa demokracji ludowej</p> <p>– identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Harry'ego Trumana</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała żelazna kurtyna i jakie niosła ze sobą konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała zimna wojna</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>układ dwubiegunowy, sowietyzacja, eksport rewolucji, doktryna Trumana, Europejski Plan Odbudowy – plan Marshalla</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie doktryny Trumana (12 III 1947), ogłoszenie Europejskiego Planu Odbudowy (VI 1947)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, które nie otrzymały pomocy w ramach planu Marshalla</p> <p>– identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity,</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>„taktyka salami”, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej, Unia Zachodnioeuropejska, Kominform, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, realizm socjalistyczny</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: przemówienie W. Churchilla w Fulton (5 III 1946), powstanie Kominformu (1947), powołanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (1949)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jamesa Byrnesa, Andrieja Żdanowa</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wojnę domową w Grecji (1946–1949), utworzenie Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (1947), powołanie Unii Zachodnioeuropejskiej (1954)</p> <p>– identyfikuje postać Envera Hodży</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób komuniści przejęli władzę w Czechosłowacji</p> <p>– omawia przyczyny i skutki wojny domowej w Grecji</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania Kominformu</p>	<p>– ocenia, jakie realne zagrożenia dla świata niosła za sobą rywalizacja polityczna i gospodarcza supermocarstw po zakończeniu II wojny światowej</p> <p>– ocenia gospodarcze i polityczne skutki planu Marshalla</p>

		– wymienia cechy państw tzw. demokracji ludowej	George’a Marshalla, Władysława Gomułki – wyjaśnia, na czym polegał układ dwubiegunowy w stosunkach międzynarodowych – wyjaśnia, jakie działania zakładała doktryna Trumana – przedstawia założenia planu Marshalla – wyjaśnia, jakie skutki polityczne i gospodarcze przyniósł Europie Zachodniej plan Marshalla	– przedstawia zmiany, jakie nastąpiły w układzie sił na świecie po II wojnie światowej – omawia proces ekspansji komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej – przedstawia okoliczności ogłoszenia planu Marshalla – omawia rolę RWPG		
Początki zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> • Okupacja Niemiec • Okupacja Austrii • I kryzys berliński • Powstanie dwóch państw niemieckich • Powstanie berlińskie • Powstanie NATO • Budowa muru berlińskiego • Rywalizacja mocarstw 	– stosuje pojęcia: <i>mur berliński, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, Układ Warszawski</i> – lokalizuje w czasie: proklamowanie Republiki Federalną Niemiec (IX 1949), utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej (X 1949), powstanie Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego (4 IV 1949), zawarcie Układu Warszawskiego (1955) – omawia okoliczności powstania RFN i NRD – wyjaśnia, jakie cele przyświecały NATO w momencie jego powstania	– stosuje pojęcie <i>mosty powietrzne</i> – lokalizuje w czasie: blokadę Berlina (23/24 VI 1948–12 V 1949), powstanie berlińskie (VI 1953), wybudowanie muru berlińskiego (VIII 1961) – lokalizuje w przestrzeni strefy okupacyjne na terenie Niemiec; europejskie państwa założycielskie NATO – identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Johna F. Kennedy’ego – wyjaśnia, jakie działania polityczne spowodowały narastanie tzw. zimnej wojny	– stosuje pojęcia: <i>Sojusznicza Rada Kontroli Niemiec, Bizonia, Trizonia, Bundeswehra</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Bizonii (1947), powstanie Trizonii (IV 1949), podpisanie traktatu pokojowego z Austrią (15 V 1955) – identyfikuje postacie: Waltera Ulbrichta, Otto Grotewohla – omawia politykę władz okupacyjnych wobec Niemiec w zachodnich strefach okupacyjnych i wschodniej strefie okupacyjnej	– stosuje pojęcia: <i>„polowanie na czarownice”, makkartyzm</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności (1946), pierwszą próbę jądrową przeprowadzoną przez ZSRS (IX 1949), wejście RFN do NATO (III 1955), wizytę Johna F. Kennedy’ego w Berlinie (1963) – identyfikuje postać Karla Rennera – porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec okupowanych Niemiec	– ocenia, jakie realne zagrożenia dla świata niosła za sobą rywalizacja militarna i polityczna państw Europy Zachodniej i bloku wschodniego – ocenia polityczny wydźwięk blokady Berlina w 1948 r.

		– wymienia różnice polityczne i gospodarczo-społeczne pomiędzy RFN i NRD	– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki I kryzysu berlińskiego – omawia okoliczności powstania NATO – wyjaśnia, dlaczego zbudowano mur berliński i jakie były tego konsekwencje – omawia, jak państwa bloku wschodniego zareagowały na powstanie NATO	– wymienia etapy jednoczenia zachodnich stref okupacyjnych – wyjaśnia, dlaczego wybuchło powstanie berlińskie i jakie były jego konsekwencje – wyjaśnia, jakie znaczenie miało włączenie RFN do struktur NATO – omawia skutki rywalizacji USA i ZSRS w latach 40. i 50.	– omawia politykę państw okupacyjnych wobec Austrii – wyjaśnia, czym sytuacja w okupowanej Austrii odróżniała się od tej w Niemczech	
Blok wschodni po śmierci Stalina	<ul style="list-style-type: none"> • ZSRS po II wojnie światowej • Walka o władzę w ZSRS • Odwilż w bloku wschodnim • Powstanie węgierskie • Odprężenie w stosunkach międzynarodowych • Praska Wiosna 	– stosuje pojęcia: <i>destalinizacja, powstanie węgierskie, Praska Wiosna</i> – lokalizuje w czasie: powstanie węgierskie (X–XI 1953), Praską Wiosnę (1968) – lokalizuje w przestrzeni kraje, w których doszło do protestów społecznych przeciwko władzy komunistycznej – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Imre Nagya, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka – omawia przyczyny i skutki powstania węgierskiego – przedstawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny	– stosuje pojęcia: <i>odwilż, doktryna Breżniewa</i> – lokalizuje w czasie: XX Zjazd KPZS (II 1956), inwazję wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację (20/21 VIII 1968) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do zbrojnej interwencji wojsk sowieckich – identyfikuje postacie: Jánoša Kádára, Dwighta Davida Eisenhowera, Gustáva Husáka – wyjaśnia, na czym polegała odwilż w ZSRS i państwach bloku wschodniego – wyjaśnia, jaką rolę w procesie destalinizacji odegrał tajny referat N.	– stosuje pojęcia: <i>zdanowszczyzna, doktryna Eisenhowera</i> – lokalizuje w czasie: śmierć J. Stalina (5 III 1953), politykę odprężenia (1957–1960) – identyfikuje postacie: Andrieja Żdanowa, Ławrientija Berii, Gieorgija Malenkowa, Wiaczesława Mołotowa, Gieorgija Żukowa – charakteryzuje politykę wewnętrzną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej – przedstawia proces walki o władzę w ZSRS po śmierci J. Stalina – opisuje przebieg powstania węgierskiego	– lokalizuje w czasie: konferencję w Bandungu (1955), objęcie władzy w ZSRS przez L. Breżniewa (1964) – identyfikuje postacie: Ilii Erenburga, Mátyása Rákosiego, Pála Malétera – wyjaśnia, jaka polityka kryła się pod hasłem „nasilającej się walki klasowej” – omawia sytuację na Węgrzech po zakończeniu II wojny światowej – wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS wciągnął w rywalizację z Zachodem inne kontynenty	– ocenia inwazję wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację – ocenia wpływ kryzysów w państwach bloku wschodniego na sytuację Europy Środkowo-Wschodniej

			<p>Chruszczowa wygłoszony podczas XX Zjazdu KPZS</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegało odprężenie w stosunkach międzynarodowych w latach 50. XX wieku</p>	<p>– przedstawia stosunek władz ZSRS do powstania na Węgrzech</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS rozpoczął proces rywalizacji z USA w latach 50.</p> <p>– omawia przebieg Praskiej Wiosny</p>		
<p>Daleki Wschód po II wojnie światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna domowa w Chinach • Polityka wewnętrzna Mao Zedonga • Okupacja i rozwój Japonii • Wojna koreańska • Korea Północna i Południowa 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Wielki Skok, rewolucja kulturalna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wojnę koreańską (VI 1950–VII 1953), rozpoczęcie realizacji Wielkiego Skoku (1958), początek rewolucji kulturalnej (1966)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał chiński Wielki Skok i jakie przyniósł skutki gospodarcze i społeczne</p> <p>– omawia przejawy i skutki rewolucji kulturalnej w Chinach</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>maoizm, Czerwona książeczka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: utworzenie Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej i Republiki Korei (1948), proklamowanie Chińskiej Republiki Ludowej (1 X 1949)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni miejsca głównych konfliktów na Dalekim Wschodzie po II wojnie światowej</p> <p>– identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura</p> <p>– charakteryzuje politykę wewnętrzną Mao Zedonga</p> <p>– omawia zmiany społeczne wywołane przejściem władzy przez komunistów w Chinach</p> <p>– przedstawia rozwój gospodarczy Japonii po</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>obozы reedukacyjne, Czerwona Gwardia (hunwejbini)</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wznowienie wojny domowej w Chinach (1946–1949), podpisanie traktatu pokojowego z Japonią (8 IX 1951), rozejm w Panmundżom (VII 1953), śmierć Mao Zedonga (1976)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dalajlamy XIV, Deng Xiaopinga</p> <p>– opisuje okoliczności powstania Chińskiej Republiki Ludowej</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywały chińskie obozy reedukacyjne w polityce społecznej Mao Zedonga</p> <p>– omawia sytuację w Chinach po śmierci Mao Zedonga</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie koreańskim</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>komuny ludowe</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: zajęcie Tybetu przez Chiny (1950), powstanie w Tybecie (1959)</p> <p>– identyfikuje postacie: Hua Guofenga, Hu Yaobanga, Li Syngmana</p> <p>– przedstawia sytuację wewnętrzną w Chinach po zakończeniu II wojny światowej</p> <p>– omawia skutki wojny domowej w Chinach</p> <p>– wyjaśnia, jak władze chińskie rozwiązały problem Tybetu</p> <p>– wyjaśnia, jakie wydarzenia przyczyniły się do pogorszenia stosunków chińsko-sowieckich</p>	<p>– ocenia wpływ wojny koreańskiej na późniejsze przemiany polityczne, jakie zaszły w Korei Północnej i Południowej</p>

			<p>zakończeniu okupacji amerykańskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny koreańskiej 	<p>odegrały Chiny, ZSRS i USA</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności powstania Korei Północnej i Południowej – wyjaśnia, jakie skutki przyniosła Japonii amerykańska okupacja 		
<p>Dekolonizacja Afryki i Azji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego • Konflikt indochiński • Powstanie Indii i Pakistanu • Wojna w Algierze • Dekolonizacja Afryki • Republika Południowej Afryki • Kraje Trzeciego Świata 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>dekolonizacja, kraje Trzeciego Świata</i> – lokalizuje w czasie: Rok Afryki (1960) – identyfikuje postacie: Mahatmy Gandhiego, Charles’a de Gaulle’a – podaje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego – omawia etapy dekolonizacji Afryki 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Indyjski Kongres Narodowy, taktyka biernego oporu, apartheid</i> – lokalizuje w czasie: I wojnę indochińską (1946–1954), konferencję genewską (1955) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które powstały w wyniku dekolonizacji azjatyckich posiadłości kolonialnych Francji i Wielkiej Brytanii – identyfikuje postać Ho Szi Mina – omawia przyczyny, przebieg i skutki I wojny indochińskiej – przedstawia okoliczności powstania Indii i Pakistanu – wyjaśnia, co łączyło ruchy niepodległościowe w Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Viet Minh, Ruch Państw Niezaangażowanych</i> – lokalizuje w czasie: proklamowanie niepodległości Indii i Pakistanu (1947), bitwę pod Dien Bien Phu (1954), wojnę o niepodległość Algierii (1954–1962), konferencję w Bandungu (1955) – lokalizuje w przestrzeni obszary Azji, na których wystąpiły konflikty zbrojne w czasie dekolonizacji – identyfikuje postać Ahmeda Sukarno – przedstawia różnice w polityce wobec kolonii prowadzonej przez W. Brytanię i Francję – opisuje relacje indyjsko-pakistańskie po uzyskaniu niepodległości przez oba państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>Brytyjska Wspólnota Narodów, Unia Francuska, powstanie Mau Mau, Organizacja Jedności Afrykańskiej, Unia Afrykańska</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Demokratycznej Republiki Wietnamu (IX 1945), wojny o Kaszmir (1947, 1965, 1971, 1999), powołanie Organizacji Jedności Afrykańskiej (1963) – identyfikuje postacie: Ahmeda Ben Belli, Kwame Nkrumaha, Jomo Kenyatty – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Indonezja proklamowała niepodległość – wyjaśnia, w jakich okolicznościach uznano niepodległość Malajów – porównuje przebieg procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia proces dekolonizacji i jego wpływ na sytuację geopolityczną na świecie

				<p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny w Algierze</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach utworzono Republikę Południowej Afryki</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób rywalizacja między krajami zachodnimi i ZSRS wpłynęła na losy innych kontynentów</p>		
Konflikty na Bliskim Wschodzie	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie państwa żydowskiego • Niepodległy Izrael • Dekolonizacja Bliskiego Wschodu • Kryzys sueski • Wojna sześciodniowa • Wojna Jom Kippur • Układ w Camp David • Organizacja Wyzwolenia Palestyny • Rewolucja islamska w Iranie 	<p>– stosuje pojęcie <i>fundamentalności</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: proklamowanie państwa Izrael (V 1948), układ w Camp David (1978)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Jasera Arafata, Saddama Husajna</p> <p>– opisuje okoliczności powstania państwa Izrael</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla stabilizacji stosunków bliskowschodnich miał układ w Camp David</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Organizacja Wyzwolenia Palestyny, intifada, Autonomia Palestyńska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wojnę o niepodległość Izraela (1948–1949), kryzys sueski (X 1956), wojnę sześciodniową (VI 1967), wojnę Jom Kippur (X 1973), rewolucję w Iranie (1979)</p> <p>– identyfikuje postacie: Menachema Begina, Gamala Abdela Nasera, Goldę Meir, Billa Clintona</p> <p>– wymienia wojny, jakie toczył Izrael z państwami arabskimi</p> <p>– omawia cele i działalność Organizacji Wyzwolenia Palestyny</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>kibuc, idea panarabska, ajatollah</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: nacjonalizację Kanału Sueskiego (1956), wojnę iracko-irańską (1980–1988), I intifadę (1987)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni podcały wojny sześciodniowej, ziemie zajęte przez Izrael podczas wojny Jom Kippur</p> <p>– identyfikuje postacie: Moszego Dajana, Anwarę as-Sadata, Jimmy’ego Cartera, Hosniego Mubaraka</p> <p>– wyjaśnia, jak na powstanie Izraela zareagowała ludność arabska</p> <p>– przedstawia funkcjonowanie państwa</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Irgun, Hagana, „biała rewolucja”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: rewolucję w Egipcie (1952), zamach w Monachium (1972), pokój izraelsko-egipski w Waszyngtonie (1979), porozumienie z Oslo (1993)</p> <p>– identyfikuje postacie: Faruka I, Mohammada Rezy Pahlawiego, Ruhollaha Chomejniego</p> <p>– przedstawia sytuację w Palestynie po zakończeniu II wojny światowej</p> <p>– omawia proces dekolonizacji Bliskiego Wschodu</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w konfliktach izraelsko-arabskich odgrywał ZSRS</p>	<p>– ocenia wpływ konfliktów izraelsko-arabskich na sytuację geopolityczną w regionie i na świecie</p>

			<p>– omawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie</p> <p>– wymienia skutki kryzysu sueskiego dla Francji, Wielkiej Brytanii i Egiptu</p>	<p>izraelskiego w początkach jego istnienia</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do kryzysu sueskiego i jakie były jego konsekwencje</p> <p>– wyjaśnia, jak na kryzys sueski zareagowały państwa zachodnie i ZSRS</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojny sześciodniowej</p> <p>– omawia przyczyny i skutki wojny Jom Kippur</p>	<p>– wyjaśnia, jakie skutki miała zmiana taktyki działania Palestyńczyków przeciwko Izraelowi w czasie intifady</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w zimnowojennej rywalizacji pomiędzy USA i ZSRS odegrały konflikty na Bliskim Wschodzie</p>	
<p>Zimna wojna w latach 60. i 70.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rywalizacja Wschód–Zachód • Wyścig zbrojeń • Kryzys kubański • Wojna w Wietnamie • Konflikty w Laosie i Kambodży • Wzrost wpływów ZSRS na świecie • Odprężenie 	<p>– stosuje pojęcie <i>wyścig zbrojeń</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: kryzys kubański (1962), Konferencję Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975)</p> <p>– identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna Fitzgeralda Kennedy’ego, Fidela Castro</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał zimnowojenny wyścig zbrojeń</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w kryzysie kubańskim odegrała rywalizacja między USA i ZSRS</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Vietcong, efekt domina</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: przejście władzy na Kubie przez Fidela Castro (1959), incydent w Zatoce Tonkijskiej (1964), uznanie polskiej granicy zachodniej przez RFN (1970), zawieszenie broni w wojnie wietnamskiej (1973)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do przejścia władzy przez siły komunistyczne</p> <p>– identyfikuje postacie: Ernesta Che Guevary, Leonida Breżniewa, Ho Szi Mina</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki kryzysu kubańskiego</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>tw. gorąca linia, szlak Ho Szi Mina</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: desant w Zatoce Świń (1961), lądowanie na Księżycu (1969), podpisanie układu Salt I (1972) i Salt II (1979), dyktaturę Czerwonych Khmerów (1975–1979)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Lyndona B. Johnsona, Richarda Nixona, Geralda Forda</p> <p>– charakteryzuje rywalizację Wschód–Zachód w latach 60. XX w.</p> <p>– opisuje przebieg wojny w Wietnamie</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>sandiniści</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: lot w Kosmos Jurija Gagarina (1961), przejście władzy przez Leonida Breżniewa (1966), ofensywę „Tet” (1968), wojnę domową w Kambodży (1970–1975), zamachu stanu w Chile (1973), wybuch rewolucji w Nikaragui (1979)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lon Nola, Pol Pota, Salvadora Allende, Augusta Pinocheta, Luisa Somozę</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w rywalizacji między Wschodem i Zachodem odgrywał podbój kosmosu</p>	<p>– ocenia interwencję USA w Wietnamie</p> <p>– ocenia konsekwencje, jakie niósł za sobą wyścig zbrojeń</p> <p>– ocenia konsekwencje politycznej rywalizacji Wschód–Zachód w latach 60.</p> <p>– ocenia konsekwencje polityczne wzrostu wpływów ZSRS na świecie w latach 60. i 70.</p>

			<p>– wyjaśnia, dlaczego USA zaangażowały się w wojnę w Wietnamie</p> <p>– omawia działania ZSRS, które zmierzały do zwiększenia jego wpływów w świecie lat 70.</p>	<p>– omawia przejawy polityki odprężenia w latach 70. XX w.</p> <p>– wyjaśnia, jak rozwój broni jądrowej wpłynął na konflikty zimnowojenne</p> <p>– przedstawia etapy amerykańskiego zaangażowania w wojnę w Wietnamie</p>	<p>– omawia sytuację w Wietnamie po klęsce Francji w Indochinach</p> <p>– przedstawia konflikty w Laosie i Kambodży</p>	
USA i Europa Zachodnia podczas zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> • RFN i Włochy • Stare mocarstwa • Rewolucja goździków • Zmiany w Grecji i Hiszpanii • Początki integracji europejskiej • Od EWG do Rady Europejskiej • Stany Zjednoczone w latach 60. • Ameryka po wojnie wietnamskiej 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Europejska Wspólnota Węgla i Stali, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Rada Europejska, Parlament Europejski</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (1952), traktaty rzymskie (1957)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa założycielskie EWWiS</p> <p>– identyfikuje postacie: Roberta Schumana, Konrada Adenauera, Johna F. Kennedy’ego</p> <p>– wymienia etapy integracji państw Europy Zachodniej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>junta, plan Schumana, Rada Europy, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Europejska Wspólnota Energii Atomowej</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: plan Schumana (1950), przyjęcie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (1950), II wojnę indochińską (1955–1975)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, które wstąpiły do EWG w latach 1973–1986</p> <p>– identyfikuje postacie: Jeana Moneta, Alcida de Gasperiego, Paula-Henriego Spaaka, Richarda Nixona</p> <p>– przedstawia początki integracji europejskiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>rewolucja goździków, kraje Beneluksu, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Unia Zachodnioeuropejska, afera „Watergate”, impeachment</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: utworzenie Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (1948), utworzenie Rady Europy (1949), zamach stanu w Grecji (1967), aferę „Watergate” (1972), rewolucję goździków (1974), powrót Burbonów na tron Hiszpanii (1975), pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego (1979)</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>junta tzw. czarnych pułkowników</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: Kongres Europy w Hadze (1948), objęcie tronu przez Elżbietę II (1952), V Republikę we Francji (1959–1969), zamach w Dallas (1963), juntę tzw. czarnych pułkowników (1967–1974), podpisanie przez RFN układów o wzajemnych stosunkach z ZSRS oraz PRL (1970), kryzys paliwowy (1973), pierwsze demokratyczne wybory w Hiszpanii (1977)</p> <p>– identyfikuje postacie: António de Oliveiry Salazara, Lyndona B. Johnsona</p> <p>– przedstawia sytuację polityczną we Włoszech</p>	<p>– ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną J. F. Kennedy’ego oraz L. B. Johnsona</p> <p>– ocenia polityczne i gospodarcze znaczenie integracji europejskiej</p>

			<p>– omawia funkcjonowanie EWG do końca lat 70.</p> <p>– omawia skutki, jakie przyniosła USA wojna w Wietnamie</p>	<p>– identyfikuje postacie: Willy’ego Brandta, Juana Carlosa</p> <p>– omawia sytuację polityczną w RFN</p> <p>– charakteryzuje sytuację polityczną w Wielkiej Brytanii i Francji</p> <p>– omawia przemiany polityczne, jakie zaszły w Grecji i Hiszpanii</p> <p>– charakteryzuje sytuację polityczną w USA</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację polityczną w USA miała afera „Watergate”</p>	<p>– przedstawia przyczyny i skutki rewolucji goździków w Portugalii</p> <p>– omawia przyczyny i skutki kryzysu paliwowego</p> <p>– porównuje sytuację polityczno-gospodarczą w państwach Europy Zachodniej po II wojnie światowej</p>	
Przemiany społeczne i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • Rewolucja obyczajowa • Muzyka rockowa • Popart • Ruchy kontestatorskie • Bunty studenckie • Ruchy feministyczne • Terroryzm polityczny • Walka z segregacją rasową • Przemiany w Kościele katolickim 	<p>– stosuje pojęcia: <i>rewolucja obyczajowa, pacyfizm, feminizm, rasizm, laicyzacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: Sobór Watykański II (1962–1965)</p> <p>– przedstawia, na czym polegała rewolucja obyczajowa lat 60. i 70. XX w.</p> <p>– wymienia zmiany w Kościele katolickim, które były rezultatem obrad Soboru Watykańskiego II</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>„zgniół” Zachód, subkultura, hipisi, kontrkultura, rewolucja seksualna, segregacja rasowa, Afroamerykanie, ruch ekumeniczny</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: zniesienie segregacji rasowej w USA (1964), bunty studenckie (1968)</p> <p>– identyfikuje postać Martina Luthera Kinga</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji obyczajowej na przełomie lat 60. i 70. XX w.</p> <p>– charakteryzuje kontrkulturę lat 60. i 70. XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>ruch kontestatorski, popart, terroryzm polityczny</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: marsz na Waszyngton (1963), festiwal w Woodstock (1969)</p> <p>– identyfikuje postacie: Andy’ego Warhola, Jana XXIII, Pawła VI</p> <p>– charakteryzuje ruch hippisowski</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego muzyka rockowa stała się symbolem nowej epoki</p> <p>– wymienia ruchy kontestatorskie, jakie pojawiły się w latach 60. i 70. XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Ku-Klux-Klan, teologia wyzwolenia</i></p> <p>– identyfikuje postacie: związane z ruchami kontestatorskimi, Betty Friedan, Gustava Gutiérreza</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do pojawienia się terroryzmu lewackiego</p> <p>– przedstawia metody walki z rasizmem, jakie stosowali amerykańscy działacze na rzecz praw obywatelskich w latach 60. i 70.</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała teologia wyzwolenia</p>	<p>– ocenia, jaki wpływ na zachodnie społeczeństwa miała rewolucja obyczajowa</p> <p>– ocenia, czy Sobór Watykański II był przełomowym wydarzeniem w historii Kościoła katolickiego</p> <p>– ocenia zmianę roli kobiet w życiu społeczeństw zachodnich</p> <p>– ocenia stosunek państw i społeczeństw do działalności organizacji terrorystycznych</p>

			<p>– wymienia zjawiska i procesy, które doprowadziły do buntów studenckich w 1968 r.</p> <p>– omawia przyczyny narodzin ruchów feministycznych</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja seksualna w latach 60. XX w. i jakie były jej skutki</p>	<p>– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na powstanie popartu</p> <p>– wymienia lewackie organizacje terrorystyczne, które działały w Europie w latach 70. i 80.</p> <p>– omawia proces walki z segregacją rasową w USA</p> <p>– charakteryzuje przemiany w Kościele katolickim przeprowadzone w wyniku obrad Soboru Watykańskiego II</p>		
IV. Polska pod władza komunistów						
Początki rządów komunistów	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe granice • Przesiedlenia ludności • Represje nowych władz • Akcja „Wisła” • Pogrom kielecki • Przejęcie władzy w państwie przez komunistów • Referendum ludowe • Wybory do Sejmu Ustawodawczego 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Ziemie Odzyskane, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, referendum ludowe, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej (28 VI 1945), referendum ludowe (30 VI 1946), powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni tereny, które Polska straciła, oraz tereny, które zyskała po II wojnie światowej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>reemigranci, repatrianci, akcja „Wisła”, autochtoni, Milicja Obywatelska, pogrom kielecki</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: zawarcie układu polsko-sowieckiego (16 VIII 1945), powojenne przesiedlenia ludności (1945–1947), pogrom kielecki (VII 1946), wybory do Sejmu Ustawodawczego (19 I 1947), akcję „Wisła” (I–VII 1947)</p> <p>– identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Władysława</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, testament Polski Walczącej</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: rozwiązanie się Rady Jedności Narodowej (1 VII 1945), podpisanie układu o przyjaźni między Polską a Czechosłowacją (III 1947), ucieczkę S. Mikołajczyka (X 1947), zawarcie układu Polski z NRD (1950) oraz z RFN (1970)</p> <p>– identyfikuje postać Stanisława Radkiewicza</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób uregulowano kwestie</p>	<p>– lokalizuje w czasie: cofnięcie poparcia aliantów zachodnich dla rządu emigracyjnego (5 VII 1945), założenie Polskiego Stronnictwa Ludowego (VIII 1945)</p> <p>– wyjaśnia, jaki stosunek do referendum ludowego miały partie polityczne i ugrupowania podziemne przeciwne komunistom</p> <p>– charakteryzuje sytuację polityczną w państwie polskim w latach 1945–1947</p>	<p>– ocenia postawy Polaków wobec nowej władzy</p> <p>– ocenia skuteczność działań podejmowanych przez komunistów w celu przejęcia władzy w Polsce</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta – wymienia przyczyny i skutki powojennej migracji ludności na ziemiach polskich – wyjaśnia, kogo i w jaki sposób represjonowała władza komunistyczna w powojennej Polsce – omawia przyczyny i skutki referendum ludowego w 1946 r. 	<p>Gomułki, Józefa Cyrankiewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zmiany terytorialne, jakie objęły Polskę po II wojnie światowej – przedstawia przyczyny, cele i skutki akcji „Wisła” – wyjaśnia, jakie były przyczyny pogromu kieleckiego – wymienia etapy przejmowania władzy w państwie przez komunistów 	<p>granic Polski po II wojny światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przesiedlenia ludności na ziemiach polskich po zakończeniu wojny – omawia proces przejmowania władzy w państwie przez komunistów – wyjaśnia, jaką rolę w powojennej Polsce odgrywało PSL – przedstawia metody przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – opisuje okoliczności, w jakich doszło do pierwszych powojennych wyborów do Sejmu Ustawodawczego 		
Opór wobec nowej władzy	<ul style="list-style-type: none"> • Opozycja wobec władzy komunistycznej • Obława augustowska • Rząd Rzeczypospolitej na uchodźstwie • Podziemie antykomunistyczne • Żołnierze niezłomni 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>żołnierze niezłomni, podziemie antykomunistyczne</i> – identyfikuje postacie: Bolesława Bieruta, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil, Danuty Siedzikówny ps. Inka, Feliksa Selmanowicza ps. Zagończyk, Witolda Pileckiego – przedstawia metody, jakimi komuniści walczyli z opozycją polityczną i 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>mała konstytucja, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, ugrupowania „Nie”, Narodowe Siły Zbrojne</i> – lokalizuje w czasie: działalność Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (IX 1945–1947), uchwalenie małej konstytucji (19 II 1947) – lokalizuje w przestrzeni obszary, na których najintensywniej działało 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>obława augustowska, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe</i> – lokalizuje w czasie: obławę augustowską (VII 1945) – lokalizuje w przestrzeni tereny, na których działały oddziały UPA – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Tomasza Arciszewskiego, Augusta Zalewskiego, Stanisława Ostrowskiego, Edwarda 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>Delegatura Zagraniczna WiN</i> – lokalizuje w czasie: działalność Delegatury Zagranicznej WiN (1946–1953), „proces generatów” (1951) – identyfikuje postacie: Jerzego Kirchmayera, Stefana Mossora, Franciszka Hermana, Stanisława Tatara, Mariana Utnika, Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora, Franciszka 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skuteczność działalności opozycji antykomunistycznej – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec działań antykomunistycznego podziemia

		podziemiem niepodległościowym	podziemie antykomunistyczne – identyfikuje postacie: Jana Rzepeckiego, Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Jana Rodowicza ps. Anoda – omawia założenia ustrojowe wprowadzone przez małą konstytucję z 1947 r. – wymienia organizacje działające w ramach podziemia antykomunistycznego – omawia przykłady żołnierzy niezłomnych, ich działania i losy	Raczyńskiego, Kazimierza Sabbata, Kazimierza Kaczorowskiego, Jerzego Giedroycia, Józefa Franczaka ps. Lalek – wyjaśnia, dlaczego doszło do obławy augustowskiej i jakie były jej skutki – wyjaśnia, w jaki sposób władze walczyły z podziemiem antykomunistycznym	Jaskulskiego ps. Zagończyk, Franciszka Niepokólczyckiego, Wincetego Kwiecińskiego, Łukasza Ciepłińskiego, Tadeusza Danilewicza, Stanisława Kasznicy – omawia sytuację władz polskich na uchodźstwie – przedstawia powojenne losy żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych – omawia działalność polskiego podziemia antykomunistycznego w latach 1945–1948	
Powojenna odbudowa kraju	<ul style="list-style-type: none"> • Straty wojenne • Bilans II wojny światowej • Odbudowa Warszawy • Reforma rolna • Próba kolektywizacji • Nacjonalizacja • Handel • Sytuacja życiowa ludności • Plan trzyletni • Szkolnictwo 	– stosuje pojęcia: <i>reforma rolna, gospodarka centralnie planowana, nacjonalizacja, plan trzyletni</i> – lokalizuje w czasie: wydanie dekretu o reformie rolnej (6 IX 1944), uchwalenie ustawy o nacjonalizacji (3 I 1946), plan trzyletni (1947–1949) – przedstawia założenia i sposób realizacji reformy rolnej – wyjaśnia, na czym polegała gospodarka centralnie planowana	– stosuje pojęcia: <i>kolektywizacja, Państwowe Gospodarstwa Rolne, „bitwa o handel”</i> – lokalizuje w czasie: „bitwę o handel” (IV 1947), utworzenie Państwowych Gospodarstw Rolnych (1949) – omawia straty infrastrukturalne i demograficzne, jakie poniosła Polska w wyniku II wojny światowej – omawia proces kolektywizacji polskiej wsi – opisuje proces nacjonalizacji przeprowadzony	– stosuje pojęcia: <i>Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, współzawodnicstwo pracy</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Ministerstwa Odbudowy (IV 1945), wprowadzenie obowiązkowego szkolnictwa podstawowego (1948) – identyfikuje postać Wincentego Pstrawskiego – przedstawia działania, jakie podjęto po zakończeniu wojny w celu odbudowy kraju ze zniszczeń	– stosuje pojęcie <i>Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy</i> – lokalizuje w czasie: uchwalenie ustawy o obowiązku bezpłatnej nauki dla analfabetów i półanalfabetów (1949) – omawia organizację szkolnictwa w powojennej Polsce	– ocenia skuteczność działań nowej władzy zmierzających do odbudowy powojennej Polski – ocenia postawy Polaków wobec reform przeprowadzanych przez nową władzę

			<p>przez władze komunistyczne</p> <p>– przedstawia założenia i realizację planu trzyletniego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego proces kolektywizacji w Polsce zakończył się fiaskiem</p> <p>– omawia tzw. „bitwę o handel” i jej gospodarcze konsekwencje</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegało współzawodnicstwo pracy</p>		
Stalinizm w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie PZPR • Kult jednostki • Prześladowania Kościoła katolickiego • Indoktrynacja młodzieży • Konstytucja PRL • Plan sześcioletni • Radio Wolna Europa • Socrealizm 	<p>– stosuje pojęcia: <i>stalinizm, kult jednostki, Polska Rzeczpospolita Ludowa, plan sześcioletni</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948), plan sześcioletni (1950–1955), uchwalenie konstytucji PRL (22 VII 1952)</p> <p>– identyfikuje postacie: Bolesława Bieruta, Stefana Wyszyńskiego</p> <p>– omawia przejawy kultu jednostki w powojennej Polsce</p> <p>– opisuje system polityczny PRL wprowadzony przez konstytucję z 1952 r.</p> <p>– wyjaśnia, jakie konsekwencje gospodarcze i społeczne przyniósł plan sześcioletni</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Związek Młodzieży Polskiej, socrealizm, gospodarka socjalistyczna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: socrealizm (1949–1956), uchwałę o wymianie pieniędzy (1950), internowanie prymasa S. Wyszyńskiego (1953–1956)</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Cyrankiewicza</p> <p>– omawia okoliczności powstania PZPR</p> <p>– wyjaśnia, jakie cele miały organizacje młodzieżowe zakładane przez komunistyczne władze</p> <p>– charakteryzuje założenia i realizację planu sześcioletniego</p> <p>– przedstawia socrealizm w polskiej kulturze</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>nomenklatura, Służba Polsce, Ochotnicze Hufce Pracy, Radio Wolna Europa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: objęcie funkcji prymasa Polski przez S. Wyszyńskiego (X 1948), wydanie dekretu o ochronie wolności sumienia (1949), powstanie Radia Wolna Europa (1949), wystosowanie przez biskupów listu do władz PRL <i>Non possumus</i> (III 1953)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca, Jana Nowaka-Jeziorańskiego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała nomenklatura</p> <p>– przedstawia organizacje, które służyły komunistycznej władzy do</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>ruch księży-patriotów</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Stowarzyszenia PAX (1947), powstanie ruchu księży-patriotów (1949), przejęcie przez państwo Caritas i majątków kościelnych (1950), podpisanie porozumienia między rządem a Episkopatem (IV 1950)</p> <p>– identyfikuje postacie: Bolesława Piaseckiego, Czesława Kaczmarska, Józefa Światły</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w życiu Polaków w PRL odgrywało Radio Wolna Europa</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób socrealizm odzwierciedlał ideologiczne założenia systemu politycznego PRL</p>	<p>– ocenia, czy Polska w latach 1947–1956 była państwem totalitarnym</p> <p>– ocenia relacje między państwem a Kościołem katolickim w okresie stalinowskim</p> <p>– ocenia okres stalinizmu w Polsce</p>

			– wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono w 1950 r. reformę walutową	osłabienia wpływów Kościoła katolickiego – omawia politykę władz komunistycznych wobec Kościoła katolickiego – wyjaśnia, które organizacje służyły indoktrynacji młodzieży		
Odwilż i polski Październik	<ul style="list-style-type: none"> • Początki odwilży • Antykomunistyczny bunt w Poznaniu • Polski Październik • Początek rządów Gomułki • Sytuacja gospodarcza • Kultura w okresie rządów Gomułki • Rozwój sztuki filmowej 	<p>– stosuje pojęcia: <i>poznanski Czerwiec, odwilż październikowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: <i>poznanski Czerwiec (28–30 VI 1956), VIII Plenum KC PZPR (X 1956)</i></p> <p>– identyfikuje postacie: <i>Władysława Gomułki, Stanisława Mrożka, Wisławy Szymborskiej, Andrzeja Wajdy</i></p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki <i>poznanski Czerwiec</i></p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała <i>odwilż październikowa</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>„polska droga do socjalizmu”, polska szkoła plakatu, polska szkoła filmowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: <i>śmierć B. Bieruta (III 1956), koniec odwilży październikowej (1957)</i></p> <p>– identyfikuje postacie: <i>Józefa Cyrankiewicza, Tadeusza Kantora, Tadeusza Różewicza, Zbigniewa Cybulskiego</i></p> <p>– przedstawia okoliczności, które w 1956 r. doprowadziły do przejścia władzy przez W. Gomułkę</p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia polskiej kultury okresu odwilży</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Klub Krzywego Koła, big-beat, bikiniarze</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: <i>powstanie Klubu Krzywego Koła (1955), opublikowanie <i>Poematu dla dorosłych</i> Adama Ważyka (VIII 1955)</i></p> <p>– identyfikuje postacie: <i>Adama Ważyka, Władysława Hasióra, Marka Hłaski, Edwarda Stachury, Stanisława Lema, Kazimierza Kutza</i></p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemianę polityczną w 1956 r. miała trudna sytuacja gospodarcza</p> <p>– omawia proces <i>destalinizacji</i> Polski</p> <p>– charakteryzuje początek rządów W. Gomułki</p> <p>– omawia osiągnięcia polskiej sztuki i literatury lat 60. XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>natołińscy, puławianie, Zmilitaryzowane Oddziały Milicji Obywatelskiej, akcja łączenia rodzin</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: <i>powołanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (1954), reaktywowanie ZHP (1956), podpisanie porozumienia z ZSRS (1957), pierwszy Międzynarodowy Festiwal Piosenki (1961), pierwszy Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu (1963)</i></p> <p>– identyfikuje postacie: <i>Leopolda Tyrmanda, Romka Strzałkowskiego, Stanisława Stommy, Stefana Kisielewskiego, Krzysztofa Komedy-Trzcńskiego, Zbigniewa Namysłowskiego, Mirona Białoszewskiego, Tadeusza Konwickiego,</i></p>	<p>– ocenia reakcję władz na wystąpienia robotnicze w 1956 r.</p> <p>– ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne skutki odwilży październikowej</p>

				– przedstawia osiągnięcia polskiej sztuki filmowej	Wojciecha Hasa, Jerzego Kawalerowicza, Sylwestra Chęcińskiego, Adama Hanuszkiewicza – wyjaśnia, na czym polegała walka frakcyjna w PZPR i jakie były jej konsekwencje – wyjaśnia, jaki wpływ na polską kulturę miała odwilż październikowa	
Rządy Gomułki	<ul style="list-style-type: none"> • Rządy Gomułki • Polityka zagraniczna PRL • Życie codzienne • Konflikt władzy z Kościołem • Marzec 1968 r. • Opozycja lat 60. • Interwencja w Czechosłowacji • Grudzień '70 na Wybrzeżu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>wydarzenia marcowe, wydarzenia grudniowe</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: obchody Millennium Chrztu Polski (IV–V 1966), wydarzenia marcowe (III 1968), wydarzenia grudniowe na Wybrzeżu (14–22 XII 1970)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Edwarda Gierka</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki marca 1968 r.</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu w grudniu 1970 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>mała stabilizacja, strajk okupacyjny, „czarny czwartek”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie układu o normalizacji stosunków między PRL a RFN (7 XII 1970), początek strajku w Stoczni Gdańskiej (14 XII 1970), „czarny czwartek” (17 XII 1970)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Cyrankiewicza, Willy’ego Brandta, Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego lata rządów W. Gomułki nazywano małą stabilizacją</p> <p>– wyjaśnia, jak doszło do konfliktu władzy z Kościołem katolickim w latach 60. XX w.</p> <p>– wymienia powody protestów robotników,</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>tw. komandosi, rewizjoniści, dogmatycy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich (XI 1965), spektakl <i>Dziady</i> w Teatrze Narodowym (30 I 1968), ogłoszenie podwyżki cen żywności (12 XII 1970)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Karola Modzelewskiego, Piotra Jaroszewicza</p> <p>– omawia sytuację gospodarczą Polski za rządów W. Gomułki</p> <p>– wyjaśnia, kto zainicjował tworzenie się opozycji wobec władz komunistycznych w latach 60. XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>tw. partyzanci, tw. docenci marcowi, List 34, stan wyjątkowy, godzina milicyjna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: opublikowanie Listu 34 (III 1964), protest Ryszarda Siwca (IX 1968)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mieczysława Moczarę, Antoniego Słonimskiego, Ryszarda Siwca, Zbyszka Godlewskiego, Alojzego Karkoszki, Stanisława Kociołka, Mariana Spychalskiego</p> <p>– omawia proces wzmacniania pozycji Polski na arenie międzynarodowej</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację polityczną w Polsce miała sześciomiesięczna wojna izraelsko-arabska</p>	<p>– ocenia rządy W. Gomułki</p> <p>– ocenia reakcję władz na wydarzenia marcowe 1968 r. i wystąpienia robotnicze w 1970 r.</p> <p>– ocenia postawę władz PRL wobec Kościoła Katolickiego</p> <p>– ocenia działalność opozycji wobec władz komunistycznych w latach 60.</p>

			studentów i intelektualistów w latach 1956–1970	– przedstawia udział Polski interwencji w Czechosłowacji w 1968 r. – wyjaśnia, jaki wpływ miały wydarzenia Marca '68 i Grudnia '70 na pozycję Gomułki w partii i społeczeństwie	– opisuje kierunki polityki zagranicznej PRL	
Rządy Gierka	<ul style="list-style-type: none"> • Początki rządów Gierka • Gospodarka lat 70. • Polityka zagraniczna Gierka • Zmiany w konstytucji • Kultura polska lat 70. • Propaganda sukcesu 	<p>– stosuje pojęcie „<i>propaganda sukcesu</i>”</p> <p>– lokalizuje w czasie: objęcie stanowiska I sekretarza KC PZPR przez E. Gierka (20 XII 1970), kryzys gospodarczy (1976–1980)</p> <p>– identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Andrzeja Wajdy, Wisławy Szymborskiej, Czesława Miłosza</p> <p>– wymienia przykłady inwestycji przemysłowych i infrastrukturalnych lat 70.</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do załamania gospodarczego w Polsce w drugiej połowie lat 70.</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>kino moralnego niepokoju</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: plan gospodarczy ekipy E. Gierka (1971–1975), nowelizację Konstytucji PRL (II 1976)</p> <p>– identyfikuje postacie: Piotra Jaroszewicza, Jacka Kuronia, Zbigniewa Herberta, Sławomira Mrożka</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała i jakie cele chciała osiągnąć propaganda sukcesu uprawiana przez ekipę E. Gierka</p> <p>– omawia nową strategię gospodarczą i plan reform gospodarczych rządu E. Gierka</p> <p>– przedstawia, jakie zmiany wprowadzono do Konstytucji PRZ w 1976 r.</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywało tzw. kino moralnego niepokoju</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>nowomowa partyjna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie Aktu końcowego KBWE (1975), reformę administracyjną (1975)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego, Agnieszki Holland, Krzysztofa Kieślowskiego, Tadeusza Różewicza</p> <p>– wyjaśnia, czego domagały się środowiska opozycyjne w drugiej połowie lat 70.</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała reforma administracyjna w 1975 r.</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój polskiej kultury w latach 70. miało złagodzenie cenzury</p>	<p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie Listu 59 (XII 1975), lot M. Hermaszewskiego w kosmos (1978)</p> <p>– identyfikuje postacie: Kazimierza Górskiego, Huberta Wagnera, Jacka Karpińskiego, Edwarda Lipińskiego, Feliksa Falka, Krzysztofa Nussiego, Ernesta Brylla, Aleksandra Rymkiewicza, Jana Twardowskiego, Stanisława Barańczaka, Jerzego Andrzejewskiego, Tadeusza Konwickiego, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Mirosława Hermaszewskiego</p> <p>– przedstawia sukcesy sportowe Polaków w latach 70.</p> <p>– omawia politykę zagraniczną rządu E. Gierka</p>	<p>– ocenia politykę prowadzoną przez E. Gierka</p> <p>– ocenia skuteczność propagandy sukcesu prowadzonej przez ekipę E. Gierka</p>

<p>Początek opozycji demokratycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys gospodarczy i społeczny • Wydarzenia 1976 r. • Opozycja lat 70. • Relacje z Kościołem • Polska pod koniec lat 70. 	<p>– stosuje pojęcie <i>opozycja demokratyczna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wybór kard. K. Wojtyły na papieża (16 X 1978)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Edwarda Gierka</p> <p>– wymienia ugrupowania opozycyjne, które powstały w Polsce w latach 70.</p> <p>– wyjaśnia, jakie społeczne znaczenie miał wybór Karola Wojtyły na papieża i jego pielgrzymka do ojczyzny</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>wydarzenia radomskie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wydarzenia radomskie (25 VII 1976), powstanie Komitetu Obrony Robotników (IX 1976), powstanie Komitetu Samoobrony Społecznej KOR (IX 1977), I pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski (2–10 VI 1979)</p> <p>– identyfikuje postacie: Antoniego Macierewicza, Zbigniewa Romaszewskiego, Jana Olszewskiego, Piotra Jaroszewicza, Andrzeja Gwiazdy</p> <p>– wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na powstawanie organizacji opozycyjnych w drugiej połowie lat 70.</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń radomskich z czerwca 1976 r.</p>	<p>– lokalizuje w czasie: powstanie Polskiego Porozumienia Niepodległościowego (1976)</p> <p>– identyfikuje postacie: Zdzisława Najdera, Jana Józefa Lipskiego, Stanisława Pyjasa, Leszka Moczulskiego</p> <p>– charakteryzuje organizacje opozycyjne lat 70.</p> <p>– omawia metody działania organizacji opozycyjnych lat 70.</p> <p>– opisuje stan polskiej gospodarki pod koniec lat 70.</p>	<p>– lokalizuje w czasie: zastosowanie <i>Apelu do społeczeństwa i władz PRL</i> (IX 1976), śmierć S. Pyjasa (V 1977), powstanie tzw. Latającego Uniwersytetu (1977) i Towarzystwa Kursów Naukowych (1978)</p> <p>– identyfikuje postacie: Edwarda Lipińskiego, Andrzeja Czumy, Tadeusza Stańskiego, Romualda Szeremietiewa, Kazimierza Świtonia, Krzysztofa Wyszkowskiego, Antoniego Sokołowskiego, Jacka Bartyzela, Aleksandra Halla, Marka Jurka</p> <p>– charakteryzuje relacje władzy z Kościołem katolickim w latach 70.</p>	<p>– ocenia, jaki wpływ miał wybór Karola Wojtyły na papieża na sytuację panującą w Polsce</p> <p>– ocenia działalność opozycji antykomunistycznej lat 70.</p>
<p>Powstanie NSZZ „Solidarność”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początek strajków • Sierpień 1980 • Powstanie NSZZ „Solidarność” • I Zjazd NSZZ „Solidarność” 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, pluralizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie porozumień</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>strajk solidarnościowy, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, „karnawał »Solidarności«</i></p>	<p>– stosuje pojęcie <i>sklepy komercyjne</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: rozpoczęcie strajku w Szczecinie (18 VIII 1980), wydarzenia w Bydgoszczy</p>	<p>– lokalizuje w czasie: podpisanie porozumienia rzeszowsko-ustrzyckiego (II 1981)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mariana Jurczyka,</p>	<p>– ocenia wpływ powstania NSZZ „Solidarność” na demokratyzację społeczeństwa i państwa</p> <p>– ocenia politykę władz wobec „Solidarności”</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • „Karnawał »Solidarności«” • Władza wobec „Solidarności” • Zamach na papieża i śmierć prymasa • Na drodze do konfrontacji 	<p>sierpniowych (30 i 31 VIII oraz 3 IX 1980), powołanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” (17 IX 1980)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– przedstawia postulaty strajkujących w Stoczni Gdańskiej</p> <p>– wyjaśnia, jakie skutki społeczne i polityczne przyniosły Polakom wydarzenia sierpniowe 1980 r.</p>	<p>– lokalizuje w czasie: rozpoczęcie strajku w Stoczni Gdańskiej (14 VIII 1980), ogłoszenie 21 postulatów (18 VIII 1980), „karnawał »Solidarności«” (IX 1980–XII 1981), zamach na Jana Pawła II (13 V 1981)</p> <p>– identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Henryki Krzywonos, Bronisława Geremka, Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Kaczyńskiego, Andrzeja Gwiazdę, Mieczysława Rakowskiego</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki strajków w sierpniu 1980 r.</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania NSZZ „Solidarność”</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał „karnawał »Solidarności«”</p>	<p>(III 1981), I zjazd NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981)</p> <p>– identyfikuje postacie: Aliny Pienkowskiej, Bogdana Borusewicza, Ryszarda Kuklińskiego</p> <p>– omawia stosunek władz do strajkujących w sierpniu 1980 r.</p> <p>– przedstawia decyzje podjęte podczas I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polaków w latach komunizmu miały postacie Jana Pawła II i prymasa S. Wyszyńskiego</p>	<p>Bohdana Cywińskiego, Mieczysława Jagielskiego, Stanisława Kani</p> <p>– przedstawia stosunek społeczeństwa do „Solidarności”</p> <p>– charakteryzuje stosunek władz do „Solidarności”</p>	
Stan wojenny	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie stanu wojennego • Opór społeczeństwa • Pacyfikacja kopalni „Wujek” • Podziemna działalność „Solidarności” 	<p>– stosuje pojęcia: <i>stan wojenny</i>, <i>Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie stanu wojennego (13 XII 1981), zniesienie stanu wojennego (22 VII 1983)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>godzina policyjna</i>, <i>internowanie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: pacyfikację kopalni „Wujek” (16 XII 1981), utworzenie Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej „Solidarności” (IV 1982),</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>program „5 razy tak”</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: II pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski (VI 1983), zabójstwo J. Popiełuszki (X 1984)</p> <p>– identyfikuje postacie: Bogdana Lisa, Władysława Hardka, Józefa</p>	<p>– lokalizuje w czasie: założenie Ogólnopolskiego Komitetu Oporu (I 1982), powstanie „Solidarności Walczącej” (VI 1982), powołanie Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego (VII 1982)</p> <p>– identyfikuje postacie: Eugeniusza Szumiejki,</p>	<p>– ocenia decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego</p> <p>– ocenia postawy Polaków wobec wprowadzenia stanu wojennego</p> <p>– ocenia postawę Kościoła katolickiego wobec wydarzeń stanu wojennego</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany na szczeblach władzy • Protesty • Postawa Kościoła katolickiego • Polska gospodarka • Zniesienie stanu wojennego 	<p>– identyfikuje postać Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– wymienia ograniczenia i represje stosowane przez władze w czasie trwania stanu wojennego</p>	<p>zawieszenie stanu wojennego (XII 1982)</p> <p>– identyfikuje postacie: Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Borusewicza, Jerzego Popiełuszkę</p> <p>– przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego</p> <p>– wymienia przykłady protestów społecznych i wystąpień antyrządowych po wprowadzeniu stanu wojennego</p> <p>– omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego</p>	<p>Glempa, Zofii i Zbigniewa Romaszewskich</p> <p>– przedstawia reakcje społeczeństwa na wprowadzenie stanu wojennego</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miała pacyfikacja kościoła „Wujek”</p> <p>– omawia sytuację gospodarczą w kraju na początku lat 80.</p> <p>– przedstawia działania ks. J. Popiełuszki przeciwko władzy komunistycznej</p>	<p>Andrzeja Konarskiego, Aleksandra Halla, Jana Dobraczyńskiego, Kornela Morawieckiego</p> <p>– opisuje podziemną działalność „Solidarności”</p> <p>– charakteryzuje postawę Kościoła katolickiego wobec wydarzeń stanu wojennego</p>	
V. Świat na przełomie XX i XXI w.						
Kryzys bloku komunistycznego	<ul style="list-style-type: none"> • Blok wschodni w latach 70. i 80. • Gospodarka Jugosławii i Węgier • Rozwiązanie RWPG • Konflikt w Afganistanie • ZSRS w latach 80. • Katastrofa w Czarnobylu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>glasnost, pierestrojka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: objęcie władzy przez Michaiła Gorbaczowa (1985)</p> <p>– identyfikuje postać M. Gorbaczowa</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegały reformy przeprowadzone w ZSRS przez M. Gorbaczowa</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło symboliczne zakończenie zimnej wojny</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>dysident, system nakazowo-rozdzielczy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: interwencję ZSRS w Afganistanie (1979–1989), odrzucenie doktryny Breżniewa (1989)</p> <p>– identyfikuje postać George’a H.W. Busha</p> <p>– przedstawia sytuację społeczno-gospodarczą w państwach bloku wschodniego w latach 70.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>socjalizm rynkowy, mudzahe-dini</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: katastrofę w Czarnobylu (IV 1986), rozwiązanie RWPG (1991)</p> <p>– identyfikuje postacie: Nicolae Ceaușescu, Jurija Andropowa</p> <p>– charakteryzuje sytuację gospodarczą i polityczną w ZSRS w latach 80.</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach rozwiązano RWPG</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>woluntaryzm gospodarczy, finlandyzacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: bojkot igrzysk olimpijskich w Moskwie (1980), spotkanie na Malcie (2–3 XII 1989)</p> <p>– identyfikuje postacie: Andrieja Sacharowa, Hafizullaha Amina, Babraka Karmala, Konstantina Czernienki</p> <p>– omawia zmiany, do jakich doszło w gospodarkach Jugosławii i Węgier w latach 70.</p>	<p>– ocenia wpływ inwazji sowieckiej w Afganistanie na osłabienie międzynarodowej pozycji ZSRS</p> <p>– ocenia skutki reform przeprowadzonych w ZSRS przez M. Gorbaczowa</p>

			– omawia przyczyny i skutki interwencji sowieckiej w Afganistanie		– wyjaśnia, na czym polega woluntaryzm gospodarczy w państwach bloku wschodniego	
Polityka państw zachodnich	<ul style="list-style-type: none"> • Stany Zjednoczone w latach 70. i 80. • Program „gwiazdnych wojen” • Kryzysy naftowe • Europa Zachodnia w latach 70. i 80. • Konflikt w Irlandii Północnej 	<p>– stosuje pojęcia: <i>doktryna Reagana</i>, „<i>imperium zła</i>”</p> <p>– lokalizuje w czasie: objęcie rządów przez R. Reagana (1981)</p> <p>– identyfikuje postać Ronalda Reagana</p> <p>– przedstawia, na czym polegała doktryna Reagana</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego ZSRS nazywano „imperium zła”</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>projekt „gwiazdnych wojen”</i>, <i>Irlandzka Armia Republikańska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie projektu „gwiazdnych wojen” (1983), porozumienie wielkopiątkowe (IV 1998)</p> <p>– identyfikuje postacie: Margaret Thatcher, François Mitterranda, Helmuta Kohla</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał program „gwiazdnych wojen” R. Reagana</p> <p>– charakteryzuje rządy M. Thatcher w Wielkiej Brytanii</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Dolina Krzemowa</i>, <i>monetarizm</i>, <i>etatyzm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: II kryzys naftowy (1979–1982), wojnę o Falklandy (1982)</p> <p>– identyfikuje postać Tony’ego Blaira</p> <p>– opisuje sytuację gospodarczo-polityczną w USA w latach 70. i 80.</p> <p>– przedstawia skutki kryzysów naftowych w latach 70. i 80.</p> <p>– omawia przyczyny, przejawy i skutki konfliktu w Irlandii Północnej</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>teoria keynesizmu</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: aferę Iran-Contras (1986–1987)</p> <p>– wyjaśnia, jakie były przyczyny i skutki wojny o Falklandy</p> <p>– omawia sytuację gospodarczo-polityczną we Francji w latach 80.</p>	<p>– ocenia rządy Margaret Thatcher w kontekście nadanego jej przydomka „żelazna dama”</p> <p>– ocenia na przykładzie ropy naftowej rolę surowców strategicznych we współczesnym świecie</p>
Jesień Narodów	<ul style="list-style-type: none"> • Akt końcowy KBWE • Zjednoczenie Niemiec • Upadek muru berlińskiego • Aksamitna rewolucja • Jesień Narodów – upadek komunizmu 	<p>– stosuje pojęcie <i>Jesień Narodów</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: upadek muru berlińskiego (XI 1989), aksamitną rewolucję (XI 1989), konferencję „dwa plus cztery” (X 1990)</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>aksamitna rewolucja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: przejście władzy przez opozycję na Węgrzech (X 1989), powstanie w Bukareszcie (XII 1989), ratyfikowanie traktatu zjednoczeniowego Niemiec (3 X 1990), zwycięstwo</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Komitety Helsińskie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: podpisanie Aktu końcowego KBWE (1 IV 1975), ogłoszenie 10-punktowego planu zjednoczenia Niemiec (XI 1989), I demokratyczne wybory w Czechosłowacji (8 VI</p>	<p>– lokalizuje w czasie: powołanie Karty 77 (1977), zniesienie ograniczeń w podróżowaniu z NRD do RFN (XI 1989), protesty w Timisoarze (XII 1989), unię walutową i gospodarczą NRD i RFN (V 1990), przejęcia władzy przez demokratyczną</p>	<p>– ocenia polityczne skutki Jesieni Narodów</p>

	w Europie Wschodniej	<p>– identyfikuje postacie: Helmuta Kohla, Václava Havla</p> <p>– wyjaśnia, jaki znaczenie miał upadek muru berlińskiego</p> <p>– podaje przyczyny upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej</p> <p>– wymienia polityczne i gospodarcze skutki zjednoczenia Niemiec</p>	<p>opozycji w Bułgarii (1991), podział Czechosłowacji (1 I 1993)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni zmiany na mapie politycznej Europy, do których doszło na przełomie lat 80. i 90.</p> <p>– identyfikuje postacie: Ericha Honeckera, Władimira Mečiar, Václava Klauza, Nicolae Ceaușescu</p> <p>– przedstawia proces zjednoczenia Niemiec</p> <p>– omawia przebieg i skutki aksamitnej rewolucji w Czechosłowacji</p> <p>– wymienia wydarzenia, które złożyły się na Jesień Narodów</p>	<p>1990), podpisanie układu o zjednoczeniu Niemiec (12 IX 1990)</p> <p>– identyfikuje postacie: Egon Krenza, Gustáv Husáka, Todora Žiwkova, Jánosa Kádára</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miało podpisanie Aktu końcowego KBWE</p> <p>– przedstawia proces przemian politycznych w Rumunii, Bułgarii, Albanii i na Węgrzech</p>	<p>opozycję w Albanii (1992)</p> <p>– identyfikuje postać Sali Berisha</p> <p>– przedstawia sytuację gospodarczą Niemiec po zjednoczeniu</p>	
Rozpad ZSRS	<ul style="list-style-type: none"> • Upadek ZSRS • Republiki nadbałtyckie • Rosja po upadku ZSRS • Konflikty w byłym ZSRS • Wojny czeczeńskie • Gruzja • Ukraina • Kryzys krymski 	<p>– stosuje pojęcie <i>Wspólnota Niepodległych Państw</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Wspólnoty Niepodległych Państw (8 XII 1991), rozwiązanie ZSRS (26 XII 1991)</p> <p>– identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Władimira Putina</p> <p>– przedstawia okoliczności, w jakich doszło do rozpadu ZSRS</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>rewolucja róż, pomarańczowa rewolucja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie niepodległości przez Litwę (11 III 1991), spotkanie w Białowieży (8 XII 1991), objęcie funkcji prezydenta Federacji Rosyjskiej przez W. Putina (2000), rewolucję róż (2003), pomarańczową rewolucję (2004/2005), Euromajdan (2014)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>pucz Janajewa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: pucz Janajewa (VIII 1991), przejścia władzy w Białorusi przez A. Łukaszenkę (1994), I wojnę czeczeńską (1994–1996), II wojnę czeczeńską (1999–2009), wstąpienie Litwy, Łotwy i Estonii do NATO (2004), aneksję Krymu przez Rosję (2014), rozpoczęcie walk</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wojnę o Osetię Południową (2008), powstanie Unii Euroazjatyckiej (2014)</p> <p>– identyfikuje postacie: Szamila Basajewa, Ramzana Kadyrowa, Zwiada Gamsachurdii</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób elity partyjne ZSRS zareagowały na reformy i zmiany polityczne wprowadzone przez M. Gorbaczowa</p>	<p>– ocenia sytuację polityczną i gospodarczą Rosji za rządów B. Jelcyna i W. Putina</p> <p>– ocenia perspektywę zagrożenia pokoju we współczesnym świecie</p>

		<p>– wyjaśnia, w jaki sposób Rosja buduje dążenia imperialistyczne i chęć dominacji na terenie dawnego ZSRS</p>	<p>– lokalizuje w przestrzeni państwa powstałe w wyniku rozpadu bloku komunistycznego i ZSRS</p> <p>– identyfikuje postacie: Dmitrija Miedwiediewa, Alaksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki</p> <p>– omawia sytuację polityczną i gospodarczą w Rosji po upadku ZSRS</p> <p>– wymienia przykłady konfliktów o podłożu etnicznym, religijnym lub politycznym na obszarze byłego ZSRS</p>	<p>na wschodzie Ukrainy (2014)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni miejsca konfliktów w byłym ZSRS</p> <p>– identyfikuje postacie: Giennadija Janajewa, Stanisłausa Szuszkiewicza, Łeonida Krawczuka, Eduarda Szewardnadze, Micheila Saakaszwilię, Leonida Kuczmy</p> <p>– przedstawia reakcję republik sowieckich na reformy i zmiany polityczne wprowadzone przez M. Gorbaczowa</p> <p>– charakteryzuje przemiany polityczne w Ukrainie i ich konsekwencje</p> <p>– wyjaśnia, przyczyny i skutki kryzysu krymskiego w 2014 r.</p>	<p>– omawia przyczyny i skutki wojen czeczeńskich</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób wojny czeczeńskie zmieniły sposoby prowadzenia konfliktów zbrojnych</p> <p>– omawia sytuację polityczną Gruzji po odzyskaniu niepodległości</p>	
<p>Europa na przełomie XX i XXI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nowa rzeczywistość na świecie • Rozpad Jugosławii • Konflikt w Kosowie • Integracja europejska • Partnerstwo dla pokoju • Działania NATO po 1989 r. 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski</i>, <i>Grupa Wyszehradzka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej (1991), podpisanie Traktatu o Unii Europejskiej (1992), wejście Polski, Czech i Węgier do NATO (1999), wejście Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski,</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>brexit</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wycofanie wojsk sowieckich z Węgier i Czechosłowacji (1991), z Polski i państw bałtyckich (1993) oraz Niemiec (1994), podpisanie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (1992), porozumienie pokojowe w Dayton (XI 1995), zawarcie układu z</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Partnerstwo dla pokoju</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: układy START I (1991) i START II (1993), wojnę w Słowenii (1991), wojnę serbsko-chorwacką (1991–1992), wojnę w Bośni i Hercegowinie (1992–1995), ogłoszenie Partnerstwa dla pokoju (1994), masakrę w Srebrenicy (VII 1995)</p>	<p>– lokalizuje w czasie: podpisanie deklaracji o nowych zasadach bezpieczeństwa (1992), podpisanie Traktatu o otwartych przestworzach (1992), podpisanie Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (1992), oderwanie się Czarnogóry (2006) i Kosowa (2008) od Serbii</p>	<p>– ocenia skuteczność funkcjonowania UE i NATO</p> <p>– ocenia, w jaki sposób Europa radzi sobie z wyzwaniami przełomu wieków</p>

		<p>Słowacji, Słowenii i Węgier do UE (2004)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady europejskich porozumień o charakterze regionalnym – wyjaśnia, przed jakimi wyzwaniami stanęła Europa w latach 90. 	<p>Schengen (1995), przyjęcie traktatu lizbońskiego (2007), brexit (2020)</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w przestrzeni państwa członkowskie UE i NATO – identyfikuje postać Billa Clintona – omawia proces integracji europejskiej w końcu XX i na początku XXI w. – opisuje przyczyny i skutki wojny domowej w Jugosławii – przedstawia proces rozszerzania się Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w przestrzeni państwa, które powstały w wyniku wojny domowej w Jugosławii – identyfikuje postacie: Ratko Mladicia, Radovana Karadžicia, Slobodana Miloševicia – wyjaśnia, dlaczego masakra w Srebrenicy stała się jednym z symboli okrucieństwa wojny domowej w Jugosławii – wymienia etapy wojny domowej w Jugosławii – wyjaśnia, na czym polegał program Partnerstwo dla pokoju i jakie były jego skutki – omawia działania NATO po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegał proces redukcji broni konwencjonalnej w latach 90. – omawia proces rozpadu Jugosławii i jego konsekwencje 	
Świat u progu XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> • Bliski Wschód • Irak • Kurdowie • USA w latach 90. XX w. • Przemiany w Chinach • Tygrysy azjatyckie • Arabska Wiosna Ludów • Konflikty w Afryce • Wojna z terroryzmem 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>neokolonializm</i> – lokalizuje w czasie zamachy z 11 września (2001) – identyfikuje postacie: Baracka Obamy, Osamy bin Ladena – wyjaśnia, jaką pozycję na świecie zajmowały USA po zakończeniu zimnej wojny – wyjaśnia, w jaki sposób zamachy z 11 września 2001 r. zmieniły sytuację 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>operacja „Pustynna burza”, operacja „Iracka wolność”, Arabska Wiosna Ludów, talibowie</i> – lokalizuje w czasie: protesty na placu Tiananmen (1989), I wojnę w Zatoce Perskiej (1990–1991), II wojnę w Zatoce Perskiej (2003–2005), arabską Wiosnę Ludów (2010–2013) – identyfikuje postacie: Jasira Arafata, Saddama 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>azjatyckie tygrysy pierwszej generacji, tygrysy azjatyckie drugiej generacji, dżihad, szariat</i> – lokalizuje w czasie: zniesienie apartheidu w RPA (1994), powstanie Autonomii Palestyńskiej (1995), wycofanie wojsk amerykańskich z Iraku (2011), zabicie O. bin Ladena (2011) – identyfikuje postacie: Mahmuda Abbasa, 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>operacja „Anakonda”, ISIS (Państwo Islamskie)</i> – lokalizuje w czasie: wojnę domową w Rwandzie (1990–1993), II intifadę (2000–2004), zamach w madryckim metrze (2004), zamach w Londynie (2005), funkcjonowanie ISIS (Państwa Islamskiego) (2014–2019) – identyfikuje postacie: Normana Schwarzkopfa, 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia polityczną i militarną rolę USA w XXI w. – ocenia wpływ terroryzmu na współczesny świat – ocenia perspektywę zagrożenia pokoju we współczesnym świecie

		międzynarodową na świecie	Husajna, Billa Clintona, Denga Xiaopinga, Nelsona Mandeli, George'a W. Busha – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojen w Zatoce Perskiej – przedstawia przyczyny i skutki arabskiej Wiosny Ludów – wyjaśnia, w jaki sposób Chiny stały się drugą po USA gospodarką na świecie	Mu'ammara al-Kaddafiego, Frederika Willema do Klerka – przedstawia losy konfliktu izraelsko-palestyńskiego w XXI w. – wyjaśnia, co legło u podstaw sukcesów gospodarczych tzw. azjatyckich tygrysów – omawia proces przemian społeczno-gospodarczych w Chinach i jego skutki – opisuje problemy państw afrykańskich na przełomie XX i XXI w. – wyjaśnia, jak doszło do zakończenia polityki apartheidu w RPA – omawia przebieg walki z międzynarodowym terroryzmem	Hu Yaobanga, Hosniego Mubaraką, Baszara al-Asada, Paula Kagame, Abu Bakr al-Baghdadięgo – wyjaśnia, na czym polega problem kurdyjski we współczesnym świecie – wymienia przykłady konfliktów w Afryce w latach 90. XX w. – wyjaśnia, jaki był cel działalności Państwa Islamskiego	
Przemiany gospodarcze i cywilizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój komputeryzacji i internetu • Rozwój telekomunikacji • Globalizacja • Amerykanizacja • i westernizacja świata • Problemy demograficzne • Migracje 	– stosuje pojęcia: <i>internet, media społecznościowe, cyberprzemoc, globalizacja</i> – lokalizuje w czasie: kryzys migracyjny (2015) – wyjaśnia, jaki wpływ na współczesność wywarła rewolucja elektroniczno-informatyczna – charakteryzuje zjawisko globalizacji	– stosuje pojęcia: <i>komputeryzacja, telefonia komórkowa, społeczeństwo konsumpcyjne, subkultura młodzieżowe</i> – lokalizuje w czasie: początek komercyjnego wykorzystania internetu (1991) – omawia rolę, jaką we współczesnym świecie odgrywają internet i media społecznościowe	– stosuje pojęcia: <i>hakerzy, globalna wioska, alterglobaliści, antyglobaliści, amerykanizacja, westernizacja, popkultura</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze zastosowanie telefonu komórkowego (1973), protokół z Kioto (1997)	– stosuje pojęcia: <i>happening, performance, graffiti, street art, mural</i> – lokalizuje w czasie pierwsze komputery osobiste (1974) – identyfikuje postać Banksy'ego – przedstawia argumenty zwolenników i przeciwników globalizacji	– ocenia znaczenie postępu technologicznego w rozwoju społeczeństw

	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia zdrowotne • Zagrożenia ekologiczne • Przemiany obyczajowe i kulturowe 	– wymienia przyczyny i skutki migracji ludności do państw zachodnich	– przedstawia nowe techniki masowej komunikacji społecznej – wymienia zjawiska, które wpłynęły na rozwój procesu globalizacji – omawia kluczowe problemy demograficzne współczesnego świata	– charakteryzuje migracje we współczesnym świecie – przedstawia wady i zalety postępującej urbanizacji – wyjaśnia, na czym polegają procesy amerykańskiej i westernizacji współczesnego świata – omawia największe zagrożenia zdrowotne i ekologiczne XXI w.	– opisuje przemiany obyczajowe i kulturowe, jakie można zaobserwować we współczesnym świecie	
VI. Polska i Polacy w epoce przemian						
Schyłek PRL	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja po zniesieniu stanu wojennego • Postawa Kościoła katolickiego • Protesty 1988 r. • Opozycja antykomunistyczna • Kultura alternatywna w latach 80. • Spotkania w Magdalence • Debata Miodowicz–Wałęsa • Nieudane próby reform gospodarczych 	– stosuje pojęcia: <i>pluralizm, wolny rynek</i> – lokalizuje w czasie: otrzymanie Pokojowej Nagrody Nobla przez L. Wałęsę (1983), spotkania w Magdalence (1988) – identyfikuje postać Lecha Wałęsy – omawia sytuację społeczno-polityczną w kraju po zniesieniu stanu wojennego – wyjaśnia, dlaczego w 1988 r. doszło do robotniczych protestów	– stosuje pojęcie <i>Pomarańczowa Alternatywa</i> – lokalizuje w czasie: I etap reformy gospodarczej (1983–1985), II etap reformy gospodarczej (1986–1990) – identyfikuje postacie: Mieczysława Rakowskiego, Jerzego Popiełuszki – wymienia przykłady protestów robotniczych i studenckich w 1988 r. – wyjaśnia, na czym polegał antykomunistyczny ruch happeningowy Pomarańczowej Alternatywy – omawia próby reform gospodarczych	– stosuje pojęcia: <i>trzeci obieg kultury, kultura alternatywna</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” (1987), III pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (1987), debatę Miodowicz–Wałęsa (30 XI 1988) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Alfreda Miodowicza – przedstawia represje wobec opozycjonistów po zniesieniu stanu wojennego – omawia rozwój struktur „Solidarności”	– stosuje pojęcie <i>ustawa Wilczka</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (1984) – identyfikuje postacie: Stefana Niedzielaka, Stanisława Suchowolca, Sylwestra Zycha, Waldemara Fydrycha, Alojzego Orszulika, Zbigniewa Messnera, Mieczysława Wilczka – podaje przykłady akcji organizowanych przez Pomarańczową Alternatywę – wymienia przykłady represji wobec księży	– ocenia skuteczność reform gospodarczych przeprowadzonych w latach 80. – ocenia postawę Kościoła katolickiego wobec przemian politycznych 1989 r.

			<p>podejmowane w latach 80. przez komunistyczne władze</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał kryzys władzy pod koniec lat 80.</p>	<p>– charakteryzuje postawę Kościoła katolickiego wobec polityki rządu</p> <p>– omawia przejawy kultury alternatywnej w latach 80.</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla antykomunistycznej opozycji miała debata Miodowicz–Wałęsa</p>	<p>katolickich związanych z opozycją antykomunistyczną</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego władze zezwoliły na debatę Miodowicz–Wałęsa</p>	
<p>Polska droga do wolności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Okrągły Stół • Wybory parlamentarne i prezydenckie • Sytuacja latem 1989 r. • Rząd Tadeusza Mazowieckiego • Koniec PZPR • Wybory prezydenckie w 1990 r. • Gabinet Jana Krzysztofa Bieleckiego 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Okrągły Stół, sejm kontraktowy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: porozumienie Okrągłego Stołu (5 IV 1989), wybory czerwcowe (4 VI 1989), pierwsze wolne wybory prezydenckie (1990)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu</p> <p>– omawia przebieg i wyniki wyborów kontraktowych z 1989 r.</p> <p>– wymienia najważniejsze wydarzenia polskiej drogi do demokracji</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>ruch Komitetów Obywatelskich, Zgromadzenie Narodowe, hiperinflacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: obrady Okrągłego Stołu (6 II–8 IV 1989), nowelę kwietniową (7 IV 1989), wybór W. Jaruzelskiego na prezydenta (19 VII 1989), powołanie rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989)</p> <p>– identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Bronisława Geremka, Adama Michnika, Mieczysława Rakowskiego, Jacka Kuronia, Leszka Balcerowicza</p> <p>– charakteryzuje system polityczny, który miał zostać wprowadzony w Polsce na mocy porozumienia Okrągłego Stołu</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>nowela kwietniowa, uwolnienie cen, nowela grudniowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: nowelę kwietniową (7 IV 1989), nowelę grudniową (29 XII 1989), rozwiązanie PZPR (I 1990), pierwsze wybory samorządowe (V 1990)</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha i Jarosława Kaczyńskich, Leszka Miłlera, Jana Krzysztofa Bieleckiego</p> <p>– omawia przebieg obrad Okrągłego Stołu</p> <p>– przedstawia okoliczności wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta Polski</p> <p>– charakteryzuje sytuację społeczno-polityczną</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>popiwek</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie rządu J.K. Bieleckiego (1991)</p> <p>– identyfikuje postacie: Romualda Sosnowskiego, Janusza Reykowskiego, Władysława Baki, Witolda Trzeciakowskiego, Leszka Moczulskiego, Janusza Korwin-Mikkego, Karola Głogowskiego, Krzysztofa Skubiszewskiego, Stanisława Tymiańskiego, Janusza Lewandowskiego</p> <p>– omawia okoliczności rozwiązania PZPR</p> <p>– charakteryzuje politykę rządu J.K. Bieleckiego</p>	<p>– ocenia, czy obrady Okrągłego Stołu zakończyły się sukcesem, czy porażką opozycji antykomunistycznej</p> <p>– ocenia polityczne i społeczne konsekwencje przemian w Polsce po 1989 r.</p>

			<p>– opisuje zmiany, jakie w funkcjonowaniu państwa wprowadzała nowela kwietniowa</p> <p>– przedstawia okoliczności powołania rządu T. Mazowieckiego</p>	<p>w kraju po wyborach czerwcowych</p> <p>– opisuje działania rządu T. Mazowieckiego</p> <p>– przedstawia okoliczności przeprowadzenia pierwszych w pełni wolnych wyborów prezydenckich w Polsce</p>		
III Rzeczpospolita	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpad obozu solidarnościowego • Wybory parlamentarne i rząd Jana Olszewskiego • Dekomunizacja • Rząd Hanny Suchockiej • Rządy lewicy • Polska w drugiej połowie lat 90. • Konstytucja RP • Początki XXI w. 	<p>– stosuje pojęcie <i>dekomunizacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wybór A. Kwaśniewskiego na prezydenta Polski (1995 i 2000), uchwalenie Konstytucji RP (2 IV 1997), wybór L. Kaczyńskiego na prezydenta Polski (2005)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego</p> <p>– wymienia partie polityczne, które odgrywały znaczącą rolę w życiu politycznym kraju w latach 90.</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał proces dekomunizacji w Polsce po 1990 r.</p> <p>– omawia zasady ustrojowe Konstytucji RP z 1997 r.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>lustracja</i>, <i>mała konstytucja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: pierwsze w pełni demokratyczne wybory parlamentarne (27 X 1991), uchwalenie małej konstytucji (17 X 1992), nowy podział administracyjny Polski (1999)</p> <p>– identyfikuje postać Leszka Balcerowicza</p> <p>– omawia problem lustracji w Polsce w latach 90.</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do rozpadu obozu solidarnościowego</p> <p>– przedstawia zmiany, jakie wprowadzała mała konstytucja z 1992 r.</p> <p>– opisuje proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wycofanie wojsk sowieckich z Polski (1991–1993), podpisanie konkordatu (1993)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jarosława Kaczyńskiego, Jana Olszewskiego, Antoniego Macierewicza, Hanny Suchockiej, Waldemara Pawłaka, Józefa Oleksego, Włodzimierza Cimoszewicza, Jerzego Buzka, Leszka Millera, Kazimierza Marcinkiewicza</p> <p>– przedstawia polską scenę polityczną lat 90.</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach władzę w Polsce przejęła lewica</p> <p>– wymienia reformy przeprowadzone przez rząd J. Buzka</p> <p>– omawia przyczyny konfliktu między</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Bezpartyjny Blok Wspierania Reform</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie rządu J. Olszewskiego (XII 1991), tzw. noc teczek (4 VI 1992), powołanie rządu H. Suchockiej (VII 1992), utworzenie Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform (1993), powołanie rządu J. Buzka (1997)</p> <p>– identyfikuje postacie: Zbigniewa Bujaka, Zdzisława Najdera, Mariana Krzaklewskiego, Mirosława Handkego, Marka Belki</p> <p>– charakteryzuje rząd Hanny Suchockiej</p> <p>– przedstawia działalność rządu J. Buzka</p> <p>– opisuje konsekwencje rozpadu obozu solidarnościowego na początku lat 90.</p>	<p>– ocenia skuteczność dekomunizacji Polski po 1989 r.</p> <p>– ocenia polityczne skutki rozpadu obozu solidarnościowego</p>

				prezydentem L. Wałęsą a rządem J. Olszewskiego		
Przemiany gospodarcze i społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja społeczna w latach 90. • Reformy Leszka Balcerowicza • Społeczne skutki reform • Kościół po przemianach w Polsce • Nauka i kultura 	<p>– stosuje pojęcia: reprivatyzacja, strukturalne bezrobocie</p> <p>– identyfikuje postać Andrzeja Wajdy</p> <p>– charakteryzuje przemiany społeczne w Polsce w latach 90.</p> <p>– omawia przyczyny bezrobocia w Polsce w latach 90. XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>plan Balcerowicza, hiperinflacja, kuroniówka</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ogłoszenie planu Balcerowicza (1989), zawarcie konkordatu (1993)</p> <p>– identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia</p> <p>– omawia założenia planu Balcerowicza</p> <p>– opisuje gospodarcze i społeczne skutki reform Balcerowicza</p> <p>– przedstawia przemiany w polskiej kulturze lat 90.</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>drugi obieg</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Andrzeja Leppera, Zbigniewa Religi, Jacka Kaczmarskiego, Krzysztofa Kieślowskiego, Agnieszki Holland</p> <p>– omawia sytuację gospodarczą w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX w.</p> <p>– charakteryzuje sytuację Kościoła katolickiego w Polsce w latach 90. XX w.</p> <p>– wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiej kultury i nauki w ostatnich dekadach XX w.</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>popiwek</i></p> <p>– identyfikuje postać Aleksandra Wolszczana</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób walczono z hiperinflacją w latach 90.</p> <p>– wyjaśnia, jak zmieniła się sytuacja polskiej wsi w wyniku przemian gospodarczych lat 90.</p>	– ocenia społeczne koszty reform gospodarczych lat 90. XX w.
Polska w Europie i na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja międzynarodowa Polski • Relacje z sąsiednimi państwami • Droga Polski do Unii Europejskiej • Polacy wobec przystąpienia do UE • Polska w strukturach NATO 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie Grupy Wyszehradzkiej (1991), powołanie Trójkąta Weimarskiego (1991), wstąpienie Polski do NATO (12 III 1999), wejście Polski do UE (1 V 2004)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>euroentuzjaści, eurosceptycy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: przeprowadzenie referendum akcesyjnego (7–8 VI 2003)</p> <p>– identyfikuje postacie: Helmuta Kohla, Václava Havla, Tadeusza Mazowieckiego, Borysa</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: uznanie zachodniej granicy Polski przez RFN (XI 1990), podpisanie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (1992), podpisanie polsko-rosyjskiego</p>	<p>– lokalizuje w czasie: podpisanie umowy stowarzyszeniowej Polski z EWG (XII 1991), przystąpienie Polski do programu Partnerstwo dla pokoju (II 1994), przyjęcie programu Partnerstwo dla członkostwa (III 1998)</p>	– ocenia członkostwo Polski w UE i NATO

	<ul style="list-style-type: none"> Działania Polskich Sił Zbrojnych w NATO 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Aleksandra Kwaśniewskiego – wymienia etapy integracji Polski z Unią Europejską – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski ma jej udział w Grupie Wyszehradzkiej i Trójkącie Weimarskim 	<ul style="list-style-type: none"> Jelcyna, Bronisława Geremka – wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stosunki Polski z państwami sąsiednimi – opisuje proces integracji Polski z Unią Europejską – omawia proces przystąpienia Polski do NATO – przedstawia najważniejsze cele polityki zagranicznej III RP 	<ul style="list-style-type: none"> Traktatu o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy (22 V 1992), złożenie wniosku o przyjęcie Polski do Unii Europejskiej (IV 1994), podpisanie protokołu akcesyjnego Polski do NATO (XII 1997), podpisanie traktatu akcesyjnego do UE (IV 2003) – identyfikuje postacie: Józsefa Antalla, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia stosunki Polski z państwami sąsiednimi – przedstawia postawy Polaków wobec przystąpienia do UE – wymienia przykłady zaangażowania polskiego wojska w operacje prowadzone przez NATO 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Rolanda Dumasa, Hansa Dietricha Genschera, Jana Kułakowskiego – charakteryzuje sytuację międzynarodową Polski w latach 90. XX w. 	
--	---	---	---	--	--	--